

Pk-yritysten vapaaehtoinen siirtyminen IFRS-standardiin

Anni Palviainen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Amk-opinnäytetyö

2024

Tiivistelmä

Tekijä(t) Anni Palviainen
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Pk-yritysten vapaaehtoinen siirtyminen IFRS-standardiin
Sivu- ja liitesivut 33 + 6
<p>Kaikki liiketoimintaa harjoittavat ovat Suomessa lain mukaan tilinpäätösvelvollisia. Se mitä tilinpäätökseen tulee kirjata, pohjautuu lakiin ja muuhun kirjanpitoa koskevaan normistoon. Suomessa pörssiyrityöiden tulee noudattaa suomen lakien lisäksi IFRS-standardeja (International Financial Reporting Standards) tehdessään tilinpäätöstä. Kyseisten standardien noudattaminen on pk-yrityksille, eli pienille ja keskisuurille yrityksille vielä vapaaehtoista.</p> <p>Tässä tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää, mitä pk-yritysten tulee ottaa huomioon siirtyessään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia laatiessaan tilinpäätöstään. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, missä tilanteissa siirtyminen kansainväliseen tapaan on pk-yritykselle kannattavaa ja mihin yrityksen kannattaa varautua, mikäli he harkitsevat siirtymää IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään IFRS-standardia yleisesti ja sivutaan suomalaista normistoa ja tilinpäätöksen raportointitapaa (FAS, Finnish Accounting Standards) ja kerrotaan suomalaisen ja kansainvälisen kirjanpitoavan keskeisimmistä eroista. Teoriaosuudessa viitataan myös yritysten tilinpäätösten vastuullisuuskäsitteeseen ja kuinka vastuullisuus ja läpinäkyvyys tulevat olemaan yhä suurempia arvoja tulevaisuuden liike-elämässä. Tutkimuksen teoriaosuuden tavoitteena on antaa lukijalle yleistä tietoa IFRS-standardeista.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta ja tutkimusaineistoa kerättiin puolistrukturoidulla haastattelututkimuksella. Tutkimukseen osallistui kaksi IFRS-asiantuntijaa suurista yrityksistä, jotka olivat toteuttaneet siirtymän IFRS-tilinpäätökseen, ja kaksi edustajaa eri pk-yrityksistä, jotka ovat harkinneet siirtymää IFRS-tilinpäätökseen ainakin jollain tasolla. Haastateltavana oli myös yksi tilintarkastusyriksen edustaja antamassa omaa näkökulmaa mahdollisuuksista ja haasteista tilinpäätöstä laatiessa IFRS-standardien mukaisesti. Tutkimustuloksia analysoitiin sisällönanalyysin avulla.</p> <p>Tutkimustuloksien avulla voidaan tehdä kattava kuvaus näkökulmista, joita pk-yrityksen tulee ottaa huomioon harkitessaan siirtymistä IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen. Tuloksia voidaan pitää yleisesti hyödyllisinä ja yleistettävänä pk-yrityksille, jotka harkitsevat siirtymää. Pk-yritysten tulee ottaa huomioon, onko heillä todellinen motiivi siirtymää IFRS-standardien pariin. Mahdollisia motiiveja siirtymiselle on muun muassa kilpailukyky kilpailijayrityksiin nähden, mahdollinen pörssiin listautuminen tulevaisuudessa, tavoite olla kilpailijayrityksiä edellä vastuullisuudessa tilinpäätösraportoinnissa, operointi kansainvälisillä markkinoilla ja ulkomaiset rahoittajat. Pk-yrityksen tulee ottaa huomioon, onko heillä tarpeeksi resursseja IFRS-raportointiin. IFRS-standardit ovat laaja kokonaisuus, joka vaatii erikoisosaamista ja vie paljon aikaa ja resursseja. Pk-yrityksen tulee myös ottaa huomioon, että kaikki kustannukset eivät välttämättä näy selvästi, sillä lisäkustannuksia saattaa tulla myöhemminkin esimerkiksi tulkinnallisista kysymyksistä.</p>
Asiasanat Tilinpäätös, pk-yritys, IFRS-standardit, suomalainen tilinpäätöskäytäntö, kirjanpito, vapaaehtoisuus

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Tutkimuksen tavoite	4
1.2	Tutkimuksen rajaus	5
2	IFRS-standardit	6
2.1	IFRS-standardien tarkoitus	8
2.2	IFRS-standardit ja nykyinen suomalainen tilinpäätöskäytäntö.....	10
2.3	Pk-yritys	11
2.4	Vihreä tilinpäätös	12
3	Kvalitatiivinen tutkimus IFRS-standardeihin siirtymisestä	14
3.1	Tutkimusmenetelmä.....	14
3.2	Tutkimusaineiston kerääminen ja analysointi	15
4	Tulokset.....	20
4.1	Motiivit IFRS-standardeihin siirtymiselle	21
4.2	IFRS-standardien hyödyt ja heikkoudet	21
4.3	Kokemukset IFRS-standardeista suurten yritysten näkökulmasta.....	22
4.4	Yhteenveto tuloksista	24
5	Pohdinta	25
5.1	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	25
5.2	Jatkotutkimukset ja kehittämissuositukset.....	28
5.3	Oman työn arviointi	28
	Lähteet	31
	Liitteet	34
	Liite 1. Tutkimustiedote ja suostumuslomake.....	34
	Liite 2. Tutkimuskysymykset suuren kokoluokan yritykselle.....	37
	Liite 3. Tutkimuskysymykset pk-yritykselle.....	38
	Liite 4. Tutkimuskysymykset tilintarkastajalle	39

1 Johdanto

Suomi on yhä kiinnostavampi sijoittajien ja rahoittajien näkökulmasta kansainvälisesti maailmanmarkkinoilla. Koska kotimarkkinamme on rajallinen ja työllistää vain osan väestöstä, viennin merkitys kasvaa entisestään. Kun yritykset kykenevät laajentamaan vientiään ja tekemään sen kannattavasti, työllisyys ja hyvinvointi kasvavat Suomessa. (Teknologiateollisuus ry 2023.) Vienti voi myös synnyttää positiivisia vaikutuksia muille talouden osa-alueille, kuten tutkimukseen, kehitykseen sekä innovaatioihin. Tutkimusten perusteella on selvää, että panostus vientiteollisuuteen on tehokas keino edistää talouskasvua ja vauraampaa yhteiskuntaa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi tarjoamalla tukea vientiin pyrkiville yrityksille ja edistämällä kansainvälistä kauppaa koskevia sopimuksia ja yhteistyötä. (Teknologiateollisuus ry 2023.) Suomen ja suomalaisten yritysten on myös tärkeää olla yhä kiinnostavampia ja vertailukelpoisempia kansainvälisesti ja IFRS-standardien mukainen tilinpäätös on yritykselle loistava tapa tähän.

IFRS-standardeja on tutkittu paljon suurien ja pörssiin listautuneiden yritysten näkökulmasta, mutta ei niinkään pk-yritysten näkökulmasta. Ensin mainittu näkökulma on tietenkin yleinen, sillä pörssiin listautuneille yrityksille IFRS-standardien käyttö on lain säätelämä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä pk-yritysten eli pienten ja keskisuurten yritysten tulee ottaa huomioon siirtyessään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia (International Financial Reporting Standards), kun he laativat tilinpäätöstään. Tarkoituksena on, että pk-yritykset saavat tästä tutkimuksesta ohjaavaa tietoa heidän päätöksiensä tuekseen. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, missä tilanteissa siirtyminen kansainväliseen tapaan on pk-yritykselle kannattavaa ja mihin yrityksen kannattaa varautua, mikäli he aikovat siirtyä IFRS-standardien mukaiseen tapaan tehdä tilinpäätöstä. Tutkimuksen ei ole tarkoitus kannustaa pk-yrityksiä vaihtamaan IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen eikä kieltää pk-yrityksiä käyttämästä IFRS-standardeja, vaan antaa mahdollisimman neutraali kuvaus siirtymästä ja IFRS-standardien mukaisesta tilinpäätöksestä.

Läpinäkyvyys ja kestävyys nousevat yhä useammin esille niin mediassa kuin ihmisten kohtaamisissa, ja näitä arvoja arvostetaan myös liiketoimintaympäristössä yhä enemmän. IFRS-säätiö on perustanut vuonna 2021 myös ISSB-lautakunnan (International Sustainability Standards Board), joka pyrkii luomaan minimitason julkistettaville kestävyystiedoille. Hallitusammattilaisten yhdistyksen Directors' Institute Finlandin artikkelin mukaan, tulevaisuudessa ilmastoraportointi ja kestävyysraportointi nousevat entistä merkittävämpään rooliin yritysten raportoinnissa. Sekä EU että IFRS-standardit painottavat tilinpäätöksen ja kestävyysraportoinnin välistä kytköstä ja sitä, miten kumpikin tukevat toisiaan. Tilinpäätöksen ja kestävyysraportoinnin yhteisvaikutus on keskeinen, jotta ulkopuoliset saavat riittävän kuvan yrityksen toiminnasta ja sen vaikutuksista ympäristöön ja

yhteiskuntaan. (Hallitusammattilaiset ry 2022.) Tulevaisuudessa ilmastoraportointi sekä kestävyysraportointi tulevat olemaan kiinteä osa yritysten kokonaisraportointia, summataan Hallitusammattilaisten artikkelissa. (Hallitusammattilaiset ry 2022).

Pk-yritysten IFRS-standardien mukainen raportointitapa tilinpäätöksissä haluttiin ottaa tarkasteluun tässä tutkimuksessa, sillä myös tilinpäätösten vastuullisuus vaatimuksiin on tulossa muutoksia vuonna 2024 EU:n hyväksyttyä yritysvastuudirektiivin. Ulkomaisten sijoittajien määrän kasvaessa ja vastuullisuusraportoinnin lisääntyessä tulevaisuudessa voidaan olettaa myös pk-yritysten kiinnostuvan enemmän yhteisistä tilinpäätösten raportointikäytännöistä. Tutkimuksen aihe nähdään siis ajankohtaisena sekä kiinnostavana. Tutkimus nähdään myös merkityksellisenä yhteiskuntavastuulle, sillä kirjanpitolain mukaan kaikki Suomessa liike- ja ammattitoimintaa harjoittavat ovat kirjanpitovelvollisia (kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 1 luku 1§). On erittäin tärkeää, että tilinpäätökset tehdään totuudenmukaisesti ja tarkasti, jotta luotettavuus yritysten toimintaan Suomessa säilyy. On tärkeää, että kaikki yritykset koosta riippumatta tietävät tarkkaan, mitä heidän tulee raportoida tilinpäätöksessään.

Tavoitteena tutkimuksessa on tarjota pk-yrityksille vinkkejä ja näkökulmia, joita pk-yritykset voivat ottaa huomioon harkitessaan siirtymistä IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen. Pääkysymyksenä tutkimuksessa on ”mitä pk-yrityksen tulee ottaa huomioon harkitessaan siirtymää IFRS-standardien pariin tehdessään tilinpäätöstään?” Alaongelmina, joihin saadaan myös vastauksia tutkimuksen myötä ovat ”missä tilanteissa siirtyminen kansainväliseen tapaan on pk-yritykselle kannattavaa?” ja ”minkälaisiin haasteisiin pk-yrityksen kannattaa varautua harkitessaan siirtymistä IFRS-standardien mukaiseen raportointitapaan?”

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, johon kerättiin tietoperusta teemojen ja asiansanojen avulla kirjallisuudesta ja ammattisanastosta. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu suurelta osin Euroopan komission, IFRS-säätiön ja Suomen lakien määritelmille tilinpäätöksestä ja IFRS-tilinpäätöskäytännöstä. Näiden lisäksi aineistoa on kerätty tutkimukseen myös muun muassa Tilintarkastajien ja Verohallinnon verkkosivuilta. Lähteinä on käytetty myös muutamia taloushallinnon ammattilaisten verkkoartikkeleita. Lähteitä tulkittaessa, on pidetty huolta, että aineisto on ajankohtaista ja tuoretta. Yrityksen kirjanpitoon liittyviä normistoja päivitetään koko ajan, joten on tärkeää varmistaa, että aineisto on ajankohtaista. Teoria osuudessa käydään IFRS-tilinpäätöksen osuuksia ja aspekteja läpi ja sivutaan suomalaista tilinpäätöskäytäntöä. Osuudessa tuodaan myös kirjallisuuden kautta esille näiden raportointikäytäntöjen eroavaisuuksia.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, empiirisestä osasta eli ilmiötä varten tehdystä kvalitatiivisesta tutkimuksesta haastattelujen muodossa ja tulosten analysoinnista peilaten käytettyä tietoperustaa. Taulukossa 1 on havainnollistettu alakysymysten, teoreettisen viitekehysten, haastattelun

kysymysten ja tutkimustulosten välistä yhteyttä. Taulukko 1 kertoo, mitkä alaongelmat liittyvät mihinkin lukuihin tässä tutkimuksessa. Taulukko 2, kertoo kaikki lyhenteet, joita on käytetty tässä tutkimuksessa.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Peittomatriisi					
Tutkimuskysymys:					
Mitä pienten ja keskisuurten yritysten tulee ottaa huomioon siirtyessään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia laatiessaan tilinpäätöstä?					
	Haastattelukysymykset			Teoria	Tutkimustulokset
Alaongelma 1	Liite 2	Liite 3	Liite 4	Luku	Luku
Missä tilanteissa siirtyminen kansainväliseen tapaan on pienelle ja keskisuurelle yritykselle kannattavaa?	6	6	6	2	4.1
	7	7	7	2.1	4.2
	8	8	8	2.2	4.4
	9	10	9		5.1
	16				
	17				
	18				
Alaongelma 2	Liite 2	Liite 3	Liite 4	Luku	Luku
Mihin yrityksen kannattaa varautua harkitessaan siirtymistä IFRS-standardien mukaiseen raportointitapaan?	6	7	6	1	4.3
	7	8	7	1.1	4.4
	8	10	8	2.3	5.1
	9	12	9		
	10	13	10		
	14				
15					

Taulukko 2. Tutkimuksessa käytetyt lyhenteet listattuna

EU	Euroopan Unioni
FAS	suomalainen tilinpäätös käytäntö
FASB	Financial Accounting Standards Board
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRIC	entinen IFRS-tulkintakomitea
IFRS	International Financial Reporting Standards
IFRS Foundation	IFRS-säätiö
ISSB	International Sustainability Standards Board
Pk-yritys	pienet ja keskisuuret yritykset
SME	small and medium-sized enterprises (suomeksi pk-yritykset)
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles

1.1 Tutkimuksen tavoite

Tämän empiirisen tutkimuksen kohteena on pienet sekä keskisuuret yritykset, jotka ovat vapaaehtoisesti harkinneet siirtymistä IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen. Vapaaehtoisuudella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä, että yrityksellä on mahdollisuus valita haluavatko he tehdä tilinpäätöksen käyttäen pelkästään suomalaista normistoa vai haluavatko he tehdä tilinpäätöksen noudattaen IFRS-standardeja. Tilinpäätöksen tekeminen on aina erittäin yksityiskohtaista ja tarkkaa ja IFRS-standardien noudattaminen lisää vastuuta, sillä huomiota vaativia asioita ja noudatettavia standardeja on enemmän.

Tutkimuskysymyksenä tässä tutkimuksessa on:

Mitä pienten ja keskisuurten yritysten tulee ottaa huomioon siirtyessään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia laatiessaan tilinpäätöksen?

Alaongelmina tässä tutkimuksessa ovat:

Missä tilanteissa siirtyminen kansainväliseen tapaan on pk-yritykselle kannattavaa?

Mihin pk-yrityksen kannattaa varautua harkitessaan siirtymistä IFRS-standardien mukaiseen raportointitapaan?

1.2 Tutkimuksen rajaus

Suuret yritykset ja pörssiin listautuneet yritykset on jätetty tässä tutkimuksessa ulkopuolelle, sillä kuten aikaisemmin todettiin, pörssiyhtiöille IFRS-tilinpäätökseen siirtyminen ei ole vapaaehtoista ja suuret yritykset on jätetty tutkimuksen ulkopuolelle, sillä heidän siirtymisestään on tehty aikaisemminkin laajojakin tutkimuksia. Tutkimuksessa haluttiin nimenomaan keskittyä pienempiin yrityksiin, jotka harkitsevat siirtymää, sillä tästä näkökulmasta ei ollut vielä tarpeeksi kattavaa tietoa. Tutkimuksessa ei käydä yksityiskohtaisesti läpi IFRS-standardeja taikka suomalaista tilinpäätöstä, sillä nämä ovat niin laajoja kokonaisuuksia. Tutkimuksessa keskitytään suurimpiin eroihin suomalaisen ja kansainvälisen tilinpäätöskäytännön välillä.

2 IFRS-standardit

Kirjanpitolaki määrittelee tilinpäätöksen sisällön eli miten yrityksen kirjanpito laaditaan ja mitä siinä tulee ottaa huomioon. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös kostuu taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista. Tase, kuvaa yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöksen hetkellä. Tuloslaskelma kuvaa tilikauden muodostumista ja rahoituslaskelma antaa selvityksen varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana ja liitetiedot täydentävät tulos- ja rahoituslaskelman sekä taseen antamaa kuvaa. (Kirjanpitolaki 3 luku 1 §.)

Tilinpäätös on tärkeä yritykselle, sillä sen avulla yritys itse sekä joukko erilaisia sidosryhmiä, kuten rahoittajat, sijoittajat ja asiakkaat, saavat tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja voivat näiden tietojen perusteella arvioida yrityksen kehitystä ja mihin yritys käyttää resurssejaan (Rotio Oy 2023). Yrityksen johto on vastuussa siitä, että yrityksen kirjanpito on hoidettu asianmukaisesti ja laissa määrätyllä tavalla (Verohallinto 2023).

Suomessa yritysten tulee noudattaa kirjanpitolain lisäksi IAS-asetusta (1606/2002/EY), joka on kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus, jossa Euroopan unionin komissio hyväksyy standardit ja niiden muutokset yksitellen (Suomen tilintarkastajat ry s.a.). Näiden lisäksi yrityksen tulee ottaa huomioon tilinpäätösdirektiivi (2013/34/EU), joka antaa ohjeita tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista. Näiden lisäksi yrityksen tulee ottaa huomioon kestävyysraportointidirektiivi (EU 537/2014) ja taksonomia asetus (2020/852/EU), jotka ohjaavat ja antavat viitekehyksen yrityksen kestävään toimintaan (kirjanpitolaki 1 luku 4d § 2–4 momentti).

Kirjanpitolaissa määrätään, että tilikausi on 12 kuukautta (kirjanpitolaki 1 luku 4§). Suomessa yritysten ja yhteisöjen tulee käyttää kahdenkertaista kirjanpitoa, joka perustuu suoritusperusteiseen kirjanpitoon. Tässä kirjanpitotavassa tulot ja menot kirjataan niiden syntymishetkellä, jolloin ne ovat taloudellisesti ansaittuja tai kulutettuja, eikä sen mukaan, milloin rahavirrat toteutuvat. (Procountor s.a.) Kahdenkertaisen kirjanpidon pitäjällä tilikausi voi olla muukin 12 kuukauden jakso kuin kalenterivuosi. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan tulee pitää yhdenkertaista kirjanpitoa, joka tarkoittaa sitä, että tilikausi on aina kalenterivuoden. (Verohallinto 2023.)

Useat eri tilinpäätöstä säätelevät normit perustavat tilinpäätöksen suomalaisen normiston (FAS, Finnish Accounting Standards). Suomalaisen kirjanpitotavan rinnalla yritys voi käyttää vaihtoehtoisesti kansainvälisiä normeja eli kansainvälistä tilinpäätösstandardistoa (IFRS, International Financial Reporting Standards) laatiessaan tilinpäätöstään (Salmi 2020, luku 3.1). IFRS-standardien mukainen tilinpäätös on vapaaehtoinen kaikille muille yrityksille paitsi pörssiin listautuneille yrityksille.

Standardi tarkoittaa julkaisua, joihin on kirjoitettu yhteisesti sovittuja suosituksia taikka vaatimuksia. Standardit koostuvat yleensä alkutunnuksesta, joka sisältää kirjaimia ja tämän jälkeen tulevasta numerosarjasta (Suomen standardit ry s.a.). IFRS-standardit ovat kansainvälinen tilinpäätös normisto, jonka on laatinut riippumaton kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja antava elin International Accounting Standards Board (IASB), joka on toiminut 1970-luvulta lähtien (Salmi 2020, luku 3.1).

IFRS-normisto on todella laaja ja yksityiskohtainen normisto, jossa on paljon toimialakohtaisia sää-döksiä. IFRS-normisto on otettu käyttöön EU:ssa vuodesta 2005 lähtien pakollisena pörssiin listau-tuneiden yritysten tilinpäätöksessä. (Salmi 2020, luku 3.1.) IFRS-normisto tunnettiin ennen nimellä IAS (International Accounting Standard) ja normistosta löytyy sekä IAS ja IFRS-alkuisia standar-deja. IAS-alkuiset standardit ovat International Accounting Standards Committeeen (IASC) kehittämiä. IASC uudistettiin ja korvattiin kansainvälisellä tilinpäätösstandardilautakunnalla (IASB) vuonna 2011.

IFRS Foundation eli IFRS-säätiö nimittää IASB:n jäsenet avoimen ja tiukan prosessin kautta. IASB:n jäsenet ovat kirjanpidon asiantuntijoita eri maista, joilla on vankkaa asiantuntijakokemusta kirjanpidosta ja muista taloudellisten raporttien laatimisesta ja yleisesti laajaa maantieteellistä mo-nimuotoisuutta. IASB:n jäsenet vastaavat IFRS-tilinpäätösstandardien kehittamisestä ja julkaisemi-sesta. IASB on myös vastuussa IFRS-tulkintakomitean (entinen IFRIC) kehittämien IFRS-tilinpää-tösstandardien tulkintojen hyväksymisestä. (IFRS-säätiö s.a. a). Erkki Liikanen on tällä hetkellä ai-noa suomalainen jäsen IFRS-säätiössä (IFRS-säätiö s.a. b). Liikanen on toiminut aikaisemmin esi-merkiksi Suomen pankin johtajana (Suomen pankki s.a.). IFRS-säätiö on kansainvälisiä tilinpää-tösstandardeja antavan lautakunnan (IASB) ylläpitämä nettisivu, josta löytyy ajankohtaista ja vali-dia tietoa IFRS-standardeista. Standardeja päivitetään koko ajan ja IASB kokoontuu säännöllisesti sekä tarvittaessa tekemään katsauksia tarvittavista muutoksista standardeihin. Kun IASB antaa uu-sia standardeja taikka päivittää jo olemassa olevia, tämän jälkeen EU ottaa ne käyttöön omissa normistoissaan. EU:n komissio hyväksyy muutosstandardit yksitellen. (Suomen Tilintarkastajat ry s.a.)

Kuten aiemmin mainittiin, pörssiin listautuneet yritykset EU:n alueella ovat olleet vuodesta 2005 lähtien lain mukaan velvollisia tekemään tilinpäätöksensä käyttäen IFRS-standardeja. Suomessa IFRS-standardien noudattaminen on sallittua kaikille yrityksille, eikä IFRS-tilinpäätökseen ole mi-nimi vaatimuksia (Suomen Tilintarkastajat ry s.a.).

Suomen Tilintarkastajat ry kääntää standardeja englannista suomeksi. Työssä on noudatettu IFRS- vaatimaa prosessia, jossa erityinen asiantuntijaryhmä (IFRS-käännöstyöryhmä) tarkastaa terminologian ja käännösluonnoksien sisällön vastaavuuden. Ryhmä edustaa muun muassa tilin-tarkastusyhteisöjä, tilinpäätöksen laatijoita ja viranomaistahoja. (Suomen Tilintarkastajat ry s.a.)

Perehtyessä IFRS-standardeihin ja tilinpäätökseen, tulee vastaan usein termi US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles). US GAAP IFRS-standardeja vastaava tilinpäätöksen laatimismenestelmä, joka on käytössä Yhdysvalloissa (Suomen Pörssisäätiö ry s.a.). Yhdysvalloissa pörssiin listautuneiden yritysten on laadittava tilinpäätöksensä käyttäen näitä standardeja. Yhdysvalloissa ei hyväksytä eurooppalaisia IFRS-standardeja tilinpäätöksessä, sillä standardeja pidetään yleisesti liian epäjohdonmukaisina ja laajoina. Tässä tutkimuksessa ei tuoda esiin Yhdysvalloissa käytettyjä standardeja. Kyseiset standardit kuitenkin mainittiin yleisen tiedon vuoksi.

2.1 IFRS-standardien tarkoitus

IFRS-säätiön mukaan IFRS-standardien tarkoituksena on tarjota kansainvälisesti yhteneväinen kirjanpito tapa, joka luo yritysten toimintaan lisää tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta ympäri maailmaa (IFRS-säätiö s.a c). Nykyaikaiset taloudet ovat riippuvaisia rajat ylittävistä liiketoimista ja kansainvälisen pääoman vapaasta liikkuvuudesta ja jopa yli kolmasosa kaikista rahoitustapahtumista tapahtuu rajojen yli, ja määrän odotetaan kasvavan tulevaisuudessa (Teknologiateollisuus ry 2023).

IFRS-säätiö perustelee nettisivuillaan IFRS-standardien tarkoituksen sillä, että aiemmin rajat ylittävää liiketoimintaa vaikeutti se, että eri maat pitivät yllä omia kansallisia tilinpäätösstandardejaan. Kun kaikilla mailla oli omat kirjanpito tavat, lisäsi tämä usein kustannuksia, ja viime kädessä riskejä sekä tilinpäätöstä laativille yrityksille, että sijoittajille ja muille, jotka käyttävät tilinpäätöstä taloudellisten päätösten tekemiseen. (IFRS-säätiö s.a. c.)

Yhtenä IFRS-standardien hyötynä on myös, että ne tarjoavat taloudellista tehokkuutta auttaessaan sijoittajia ympäri maailmaa tunnistamaan mahdollisuudet ja riskit yrityksissä ja standardien on tarkoitus auttaa sijoittajia tekemään taloudellisesti järkeviä sijoituksia ja päätöksiä. IFRS-standardien myötä yritykset ovat myös kilpailukykyisempiä, sillä yritysten tilinpäätökset ovat suoraan vertailukelpoisia keskenään. Globaalisti vertailukelpoisen tiedon lähteenä IFRS-tilinpäätösstandardit ovat myös elintärkeitä sääntelyviranomaisille ympäri maailmaa. (IFRS-säätiö s.a. c.) Yhtenäinen tilinpäätöskäytäntö myös ehkäisee harmaata taloutta ja rahanpesua yrityksissä ja näin ollen edistää läpinäkyvyyttä. IFRS Säätiö kertoo nettisivuillaan myös, että dokumentoituja etuja IFRS-standardien käytöstä ovat joidenkin yritysten alhaisemmat pääomakustannukset ja lisääntyneet investoinnit valtioissa, jotka ovat ottaneet käyttöön IFRS-tilinpäätösstandardit (IFRS-säätiö s.a. c.).

Kun käytetään erilaisia kansallisia tilinpäätösstandardeja, tilinpäätöksen ilmoittamat summat voivat vaihdella riippuen siitä, millä perusteilla ne on laskettu. Tämä tarkoittaa, että joudutaan tarkastelemaan tarkasti kansallisia tilinpäätösstandardeja ymmärtääksemme, miten luvut on saatu aikaan. Pienetkin erot standardeissa voivat vaikuttaa merkittävästi yrityksen ilmoittamaan taloudelliseen

tulokseen ja asemaan. Esimerkiksi yritys saattaa raportoida voittoja yhden tilinpäätösstandardin mukaan, kun taas toinen standardi saattaa tuottaa erilaisia tuloksia. Tämän monimutkaisuuden poistamiseksi on tärkeää ymmärtää tilinpäätösstandardien yksityiskohdat ja niiden vaikutukset yrityksen raportointiin. (IFRS-säätiö s.a. c.) IFRS-kirjanpitostandardeista on tullut maailmanlaajuisen normisto, jota käytetään yrityksen taloudellisten tietojen esittämiseen laajasti kehittyneissä maissa (IFRS-säätiö. s.a. c). Tällä hetkellä IFRS-standardit ovat käytössä yli 160 maassa (IFRS-säätiö. s.a. d).

Siirtyminen IFRS-raportointiin ja jatkuva raportointi voivat tuoda haasteita tiedon keräämiseen liittyen. Esimerkiksi Grant Thornton Finlandin, yhden maailman menestyvimmistä tilintarkastusyhtiöistä, mukaan aikaisemmin pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin liittyen ei ole välttämättä pidetty mitään erityistä listausta tai rekisteriä, mutta IFRS-standardien myötä sopimukset tulee luetteloida, analysoida ja niiden tiedot tulee päivittää säännönmukaisesti (Grant Thornton Oy 2023.) Yksi suuri haaste IFRS-standardeissa, on standardien kokoluokka, joka tulee monelle ensilähtijälle yllätyksenä. IFRS-tilinpäätös ulottuu huomattavasti pidemmälle ja kattaa enemmän alueita kuin perinteinen suomalainen tilinpäätös. IFRS-standardien mukaan laaditussa tilinpäätöksessä liitetiedot ovat huomattavasti yksityiskohtaisempia, ja tilinpäätöksen sivumäärä voi olla moninkertainen verrattuna perinteiseen suomalaiseen tilinpäätökseen. Jos päätetään laatia tilinpäätös IFRS-standardien mukaisesti, yrityksen ei ole mahdollista valita, mitkä standardit otetaan huomioon, vaan kaikkia standardeja on noudatettava. Tästä syystä myös IFRS-tilinpäätökseen kuuluu huomattavasti enemmän aikaa ja kustannuksia yritykselle. (Grant Thornton Oy 2023.)

Kansainvälinen tilinpäätös on avoimempi ja laajempi kuin suomalainen tilinpäätös. Tämä lisää tietenkin riittävän ja todellisen kuvan antamista yrityksestä, mutta samalla informaation antajan näkökulmasta tämä on nähty osittain epämiellyttävänä. IFRS-standardien mukainen tilinpäätös ei anna yhtä paljon valinnanvapauksia yrityksille kuin nykyinen suomalainen käytäntö.

2.2 IFRS-standardit ja nykyinen suomalainen tilinpäätöskäytäntö

Taulukko 3. IFRS-tilinpäätöksen ja suomalaisen tilinpäätöksen keskeiset eroavaisuudet

Eroavaisuudet:	IFRS-tilinpäätös	suomalainen tilinpäätös
painopiste	tasekeskeisyys, käyvät arvot	tuloskeskeisyys, jakokelpoisuus
ajattelutapa	sijoittajan näkökulma	velkojien suoja
vapaus raportoinnissa	todella tarkkaan määritelty mitä tulee raportoida	valinnan vapauksia julkaistavista luvuista
liikearvo	ei poistoja, tulee tehdä arvonalentumistesti	isot poistokulut
hyödyllisyys	sijoittajat	verotus

Yllä oleva taulukko 3, on koottu itse kirjallisuuden perusteella, helpottamaan lukijaa ymmärtämään IFRS-standardien ja suomalaisen tilinpäätöskäytännön eroavaisuuksia.

FAS (Financial Accounting Standards) ja IFRS (International Financial Reporting Standards) ovat kaksi eri tilinpäätöskäytäntöä, jotka eroavat toisistaan monilla tavoilla. IFRS pohjautuu pitkälti anglosaksiseen ajattelutapaan, kehittyneisiin rahoitusmarkkinoihin ja sijoittajan näkökulmaan, kun taas suomalaisessa tilinpäätöskäytännössä korostetaan velkojien suojaa, summaa Salmi kirjassaan (Salmi 2020, luku 3.5.). Suomalaisessa tilinpäätöskäytännössä (FAS) ja kansainvälisessä tilinpäätöskäytännössä (IFRS) on eroja tulojen ja menojen esittämistavassa ja arvostamisessa. IFRS-standardit vaikuttavat tuloslaskelmaan, taseeseen, rahoituslaskelmaan ja liitetietoihin. IFRS muuttaa isosti tuloslaskelman rakennetta, sillä tietojen esittämistapa on erilainen. IFRS-standardien käytönoton myötä Suomessa totuttuun ajattelutapaan, ja laskentaratkaisuihin on tullut paljon muutoksia. (Salmi 2020, luku 3.5.) Suomalaisen ja kansainvälisen tilinpäätöskäytännön erot riippuvat hyvin paljon myös toimialasta, sillä IFRS-standardit ovat laaja normisto, joka on jaettu eri toimialoja koskeville standardeille. Näitä eroja tulee tarkastella tarkemmin, kun valitaan sopiva tilinpäätösstandardi yrityksen tarpeisiin ja toiminta-alueeseen. Lisäksi on tärkeää pitää mielessä, että tilinpäätösstandardit kehittyvät koko ajan, kun standardeja päivitetään vastaamaan muuttuvia taloudellisia ja sääntelyyn liittyviä vaatimuksia.

IFRS-standardien mukaan on esitettävä laaja tuloslaskelma, tase, laskelma omasta pääomasta, rahavirtalaskelma, laatimisperiaatteet ja liitetiedot. IFRS määrittelee minimivaatimukset, mutta ei anna yksityiskohtaisia tulos- ja tasekaavoja. IFRS määrittelee myös rahavirtalaskelman sisällön, kun taas suomalaisessa tilinpäätöksessä se tehdään osakeyhtiölain ja kirjanpitolautakunnan suositusten mukaan. (Salmi 2020. luku 3.5.) Kirjauksia tehdään IFRS-tilinpäätöksessä runsaasti suoraan omaan pääomaan ilman tulosvaikutteisuutta. Tämä taas on suomalaisessa käytännössä hyvin poikkeuksellista. IFRS-standardit korostavat taseen merkitystä tuloslaskelmaan verrattuna.

IFRS-tilinpäätöksessä kertyneeseen liikearvoon ei kohdisteta säännönmukaisia poistoja, toisin kuin suomalaisessa tilinpäätöskäytännössä. IFRS-raportoinnissa liikearvoa tulee kuitenkin testata vuosittain säännönmukaisesti IAS 36 -standardissa määritellyin ehdoin. Arvon alentumistestauksen seurauksena liikearvoon voi kohdistua alaskirjaustarpeita. (Tallberg 15.1.2024.) ”IFRS-tilinpäätös on hyvin painottunut käypiin arvoihin. Käypä arvo määritellään tässä IFRS-standardissa hinnaksi, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa”, avaa Tallberg Tilisanomien artikkelissa. Suomessa taas tilinpäätöksen painopiste on tuloslaskelmassa ja erityisesti jakokelpoisen tuloksen laskemisessa, johon IFRS-standardit eivät ota kantaa ollenkaan.

2.3 Pk-yritys

Euroopan komissio, kirjanpitolaki ja Tilastokeskus antavat raamit pk-yrityksille eli pienille ja keski-suurille yrityksille. Euroopan komission mukaan keskisuudessa yrityksessä on enintään 250 työntekijää ja sen liikevaihto vuodessa on enintään 50 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa. Kun tarvitsee tehdä ero pienten ja keski suurten yritysten välillä, niin pieni yritys määritellään yritykseksi, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka liikevaihto vuodessa on enintään 10 miljoonaa. (Euroopan Komissio s.a.)

Pk-yritykset poikkeavat suuremmista yrityksistä muun muassa tilinpäätösinformaation käyttäjien ja käyttötavan myötä, sekä pienempien resurssien ja asiantuntijaosaamisen puolesta. IASB:n mukaan pk-yritykset ovat kiinnostuneempia lyhyen tähtäimen rahavirroista ja maksukyvyistä. Toisin kuin isommat yritykset ovat yleensä kiinnostuneempia rahavirtojen ennakoinnista pidemmällä aikavälillä. IASB on laatinut pk-yrityksille suunnatut niin kutsutut kevennetyt IFRS-standardit (The IFRS for SMEs Accounting Standards), joissa on otettu huomioon pienempien yritysten kapasiteetit. (IFRS-säätiö s.a. e.) SME tulee englannin kielen sanoista Small and Medium-sized Enterprises. Pk-yrityksille suunnatuissa IFRS-standardeissa on jätetty joitain kohtia pois, jotka eivät tyypillisesti ole pk-yrityksiin kohdistuvia. IFRS-tilinpäätösstandardeja on myös yksinkertaistettu joiltain standar-

dien osilta. Esimerkiksi julkistamista vaaditaan huomattavasti vähemmän ja IFRS-tilinpäätösstandardien teksti on muotoiltu uudelleen selvemmin ymmärrettävällä englannin kielellä ymmärrettävyyden ja käännösten helpottamiseksi. (IFRS-säätiö s.a. e.) Tässä tutkimuksessa ei perehdytä enempää sisällöllisesti pk-yrityksille suunnattuihin IFRS-standardeihin vaan keskitytään selvittämään, mitä pk-yrityksen tulee ottaa huomioon siirtyessään tai harkitessaan siirtymää IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen.

IFRS-standardeja on tutkittu paljonkin aikaisemmin, sillä standardit ovat olleet käytössä jo vuodesta 2005 lähtien. Tutkimukset on kuitenkin kaikki tehty hieman eri näkökulmasta kuin tämä tutkimus. Saatavilla on myös todella paljon artikkeleita ja tietokirjallisuutta IFRS-standardeista. Myös IFRS-säätiön nettisivuilla, joita käytetään paljon lähteenä tässä tutkimuksen teoriaosuudessa, löytyy tutkimuksia IFRS-standardien käytöstä. Pk-yritysten IFRS-standardien käytöstä ei kuitenkaan löydy koottua tietoa standardien käytöstä pk-yritysten näkökulmasta. Tämä johtuu mahdollisesti siitä, että pk-yritysten IFRS-standardien mukaisesta raportoinnista ei luultavasti ole paljoa tutkimustietoa, sillä IFRS-standardien mukainen tilinpäätös koetaan vielä monimutkaiseksi ja haastavaksi pienemmille yrityksille.

2.4 Vihreä tilinpäätös

Tällä hetkellä on ajankohtaisena termi ”vihreä tilinpäätös”. Vihreä tilinpäätös tarkoittaa yrityksen tilinpäätökseen vapaaehtoisesti lisäämää yritys vastuun eri osa-alueista kuvaava dataan perustuvaa raporttia. Näitä yritys vastuun osa-alueita ovat taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristö vastuun. Yritysvastuulla (Corporate Social Responsibility) viitataan yrityksen kestävän kehityksen edistämiseen. (Vihreä vastuu s.a.)

Tilinpäätöksellä on tärkeä rooli myös yrityksen vastuullisuuden näkökulmasta. Sen avulla nähdään, mihin yritys panostaa ja minkälaisia arvoja yrityksellä on. Vihreiden arvojen huomioiminen on erittäin tärkeää sekä sijoittajien, rahoittajien, asiakkaiden että muiden sidosryhmien näkökulmasta. Nykyään myös yhä useammat sijoittajat ja asiakkaat pyrkivät mahdollisimman kestäväan ja ekologiseen toimintaan ja tuotteisiin.

Lindberg ja Vänskä Laurean ammattikorkeakoulun Journal-verkkolehdessä tekemässään artikkelissa kertovat, että vaikka nykyiset säädökset vaativat vastuullisuusraportointia ja toimia vasta suuremman kokoluokan yrityksiltä, niin myös alle 250 henkilöä työllistävät pk-yritykset on heränneet siihen, että niiden eri sidosryhmät henkilöstöstä yhteistyökumppaneihin ovat kiinnostuneita vastuullisuudesta. Pk-yritykset ovat havainneet, että vastuullinen liiketoiminta tuottaa hyötyjä, kuten kasvavaa liikevaihtoa, parempaa riskienhallintaa ja sitoutuneempia työntekijöitä ja muita sidosryhmiä.

(Lindberg & Vänskä 8.2.2022.) On hyvin todennäköistä, kun seuraa EU:n linjaa koskien vastuullisuuden lisäämistä, että tulevaa yritysvastuulakia laajennetaan tulevaisuudessa koskemaan kaikkia yrityksiä, koosta riippumatta. EU:n tavoitteena on tehdä Euroopasta maailman ensimmäinen ilmastoneutraali maailmanosa vuoteen 2050 mennessä (Euroopan parlamentti 2023). Näin ollen pk-yrityksen olisi oman kilpailukyvyn kannalta mahdollisesti viisasta toimia proaktiivisesti ja tehdä tilinpäätös IFRS-standardien ja yritysvastuudirektiivin mukaisesti, jolloin pk-yritys on kilpailijoitaan edellä, kun IFRS laajennetaan koskemaan kaikkia yrityksiä ja yritysvastuulaki tulee voimaan.

Tässä tutkimuksessa sivutaan vihreää tilinpäätöstä, sillä vastuullisuus, kestävyys ja vihreys tulevat olemaan yhä tärkeämpiä arvoja liiketoimintaympäristössä tulevaisuudessa, sillä tulevaisuudessa yritysten tulee myös noudattaa EU:n asettamaa yritysvastuudirektiiviä, jonka tarkoitus on edistää yrityksen kestävä ja vastuullista käytöstä. Direktiivin myötä yritysten täytyy valvoa tuotteidensa tekojen ympäristövaikutuksia ja olosuhteita myös kolmansissa maissa (Pelli 15.3.2024). Direktiivi sitoo ihmisoikeudet ja ympäristönäkökohdat yrityksen operointiin. Yritysvastuudirektiivi hyväksyttiin EU:ssa maaliskuussa 2024 (Pelli 15.3.2024) ja direktiivi implementoidaan Suomessa Yritysvastuulaille aikaisintaan vuonna 2026 (Elinkeinoelämän keskusliitto ry 2023). Yritysvastuulaki tulee muuttaman vuoden päästä käytäntöön, jolloin tästä osasta tulee pakollinen suuremmille yrityksille.

3 Kvalitatiivinen tutkimus IFRS-standardeihin siirtymisestä

Tässä luvussa esitellään kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä ja perustellaan sen valinta tässä opinäytetyössä. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen tutkimus ja tiedonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Luvun lopussa tarkastellaan tutkimuksesta saatua materiaalia sisällönanalyysin avulla.

3.1 Tutkimusmenetelmä

Toteutettava tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen, sillä kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään saamaan selville tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kokemuksia tutkimalla ilmiötä tutkittavien henkilöiden näkökulmasta. Kvalitatiivinen tutkimus ei pyri saamaan tilastotietoa vaan ymmärtämään toimintaa (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 3.3). Tässä tutkimuksessa on tärkeää saada tietoa nimenomaan kokemusperäisten havaintojen avulla IFRS-standardien mukaisesta raportoinnista sekä saada kerätyn aineiston tueksi kirjallisuutta teoriapohjasta.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kerätään yleensä tietoa haastatteluiden, kyselyiden ja havainnoinnin perusteella, joko käyttäen jotain näistä menetelmistä taikka yhdistelemällä niitä (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 3). Tämän laadullisen tutkimuksen riittävän laajaan materiaalien keräämiseen koettiin parhaaksi haastattelu, sillä haastattelun etuna on joustavuus ja se, että haastattelussa haastattelija ja haastateltu voivat käydä keskustelua tutkittavasta ilmiöstä, eikä vastaajien vastauksia ole rajoitettu (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 3.1.). Tästä syystä myös haastateltaville lähetettiin kysymykset etukäteen, jotta he saavat mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti pohtia haastattelukysymyksiä ja omia vastauksiaan niihin. Eettiseltä näkökulmalta katsottuna on myös tärkeää, että haastateltava saa perehtyä kysymyksiin ja teemoihin etukäteen, jotta haastateltavat voivat esimerkiksi halutessaan perääntyä haastattelusta.

Tiedonkeruu toteutettiin puolistrukturoidulla haastattelulla maaliskuussa 2024. Strukturointiaste tarkoittaa tutkimushaastattelun ohjailevuutta. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset, jotka esitetään haastateltaville, on laadittu valmiiksi teoriaan ja teemaan pohjautuen. Erona puolistrukturoidulla ja strukturoidulla haastattelulla on se, että strukturoidussa haastattelussa myös vastausvaihtoehdot ovat valmiina. (Juuti & Puusa 2020, luku 6.) Tässä tutkimuksessa haastatellut saivat itse tuoda omin sanoin ilmi näkemyksiään, tietoaan ja havaintojaan, jotta saadaan mahdollisimman laajasti tietoa tutkittavaan ilmiöön liittyen.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastateltava pyritään valitsemaan niin, että he toimivat mahdollisimman luonnollisessa ympäristössään (Juuti & Puusa 2020, Johdanto). Haastateltavat toimivat luonnollisessa ympäristössään, sillä kaikki haastateltavat toimivat taloushallinnollisissa tehtävissä

yrityksessä. Tutkimuksessa käytetty käsitteistö oli myös kaikille tuttua entuudestaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt, joilta aineistoa kerätään, on asiantuntevaa osaamista tutkittavasta ilmiöstä. Kun tiedetään, että haastateltavilla on tarvittavaa kokemusta ja tietoa puhutaan tarkoituksenmukaisesta ja harkinnanvaraisesta näytteestä (Juuti & Puusa 2020, luku 6). Näin ollen tutkimuksessa on käytetty tarkoituksenmukaista ja harkinnanvaraista näytettä. Tutkimus toteutettiin videoyhteydellä, jotta pystyttiin myös tulkitsemaan haastateltavien äänensävyjä, ilmeitä ja eleitä.

Tutkimukseen osallistuvien määrään ei ole vähimmäisvaatimuksia, sillä ei kerätä tietoa tilastollisesta näkökulmasta. Toki tutkimusta voidaan pitää luotettavampana, mitä enemmän on haastateltavia. Sarajärvi & Tuomi mainitsevat kirjassaan, että haastateltavien määrän ratkaisee yleensä tutkimukseen käytettävät resurssit ja haastateltavien asiantuntemus ilmiötä kohtaan (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 3.4). On parempi haastatella muutamaa ilmiön asiantuntijaa, kuin kymmentä henkeä, jotka ei vät tiedä aiheesta mitään. Aineistoa kerätään haastatteluilla ja haastatteluiden jälkeen aineisto anonymisoidaan. Näin saadaan myös haastattelijat kertomaan mahdollisimman avoimesti kokemuksistaan. Haastattelukysymykset oli laadittu etukäteen ja jaettu sähköisesti haastateltaville hyvässä ajoin ennakoon ennen haastattelua, jotta haastateltavilla oli aikaa perehtyä tutkitavan ilmiön teemoihin ja haastattelukysymyksiin.

3.2 Tutkimusaineiston kerääminen ja analysointi

Tutkimus on tehty harkinnanvaraisena ja tarkoituksenmukaisena tutkimuksena ja kohderyhmä on valittu etukäteen tarkasti haastatteluun. Keskeisimmät haastattelijoiden valintaa ohjaavat kriteerit olivat ilmiön tunteminen etukäteen ja asiantuntemus tilinpäätöksiä kohtaan. Toinen tärkeä piirre oli saada haastatteluun sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet mukana, kun yritys on siirtynyt käyttämään IFRS-standardeja taikka toimii tällä hetkellä yrityksessä, joka käyttää IFRS-standardeja tilinpäätöksessään. Haastateltavat ovat eri yritysten taloushallinnon asiantuntijoita erilaisissa tehtävissä ja eri yrityksissä.

Yhteensä haastateltavia henkilöitä osallistui viisi. Haastateltavista kaksi oli suuren kokoluokan yrityksen edustajia, jotka olivat toimineet useammassa yrityksessä, jotka olivat toteuttaneet siirtymän IFRS-tilinpäätökseen ja yritykset, joissa he työskentelivät haastattelun aikana, olivat myös IFRS-raportoinnin piirissä. Kaksi muuta haastateltavaa työskentelivät kahdessa eri keskisuuren kokoluokan yrityksessä, jotka eivät olleet vielä toteuttaneet siirtymistä IFRS-tilinpäätökseen. Viides haastateltava oli tilintarkastaja tilintarkastusyryksestä ja häneltä haluttiin näkökulmaa siihen, mitä haasteita yritykset riippumatta kokoluokastaan yleensä IFRS-tilinpäätöstä tehdessään kohtaavat ja mitkä asiat tulevat yllätyksenä yrityksen toteuttaessa siirtymää. Tutkimukseen on myös haastateltu tilintarkastajaa yhdestä Big 4-tilintarkastusyhtiöstä. Big 4-tilintarkastusyhtiöt ovat Suomen neljä

suurinta tilintarkastusyritystä, johon kuuluvat Deloitte, EY, KPMG ja PwC. Tilintarkastajien omien nettisivujen mukaan ”tilintarkastajat tarkastavat vuosittain yli 100 000 tilinpäätöstä. Tilinpäätöksen lisäksi tilintarkastuksen kohteena ovat yrityksen kirjanpito ja hallinto. Tilintarkastajilla on laaja näkyminen erilaisten osakeyhtiöiden, säätiöiden, yhdistysten, asunto-osakeyhtiöiden ja muiden yhteisöjen kirjanpitoon, tilinpäätöksiin ja hallintoon.” (Suomen Tilintarkastajat ry 2022). Tilintarkastajalla on siis laajaa ja luotettavaa tietoa yritysten tilinpäätösten raportoinnista, jota voitiin hyödyntää tässä tutkimuksessa.

Tarkoituksena on, että IFRS-tilinpäätökseen vaihtaneet suuret yritykset antavat näkökulmaa siirtymään ja kertovat omia näkemyksiään, mitä asioita yrityksen tulee ottaa huomioon harkitessaan siirtymistä IFRS-raportointiin, ennen siirtymää, siirtymän aikana ja siirtymän jälkeen. Tilintarkastaja kertoo yleiset ongelmakohdat IFRS-siirtymässä ja missä asiakkaat yleensä tarvitsevat apua laatiessaan IFRS-tilinpäätöstä ja mitä yritykset eivät myöskään ole välttämättä tienneet taikka ottaneet huomioon ennen siirtymän aloittamista. Keskisuuria yrityksiä haastatellaan, jotta saadaan hieman osviittaa siitä, onko yritys aikomassa toteuttaa tällaista siirtymää tai onko yritys harkinnut kansainvälistä tapaa ja mikäli yritys on harkinnut, mitkä ovat motiivit ja tavoitteet IFRS-standardien mukaiselle tilinpäätökselle. Tällä saadaan myös pientä näkökulmaa tutkimuksen ja uuden tiedon tarpeellisuuteen. Tutkimuksen haastattelukysymyksiä muokattiin perustuen mihin näistä ryhmistä haastateltava kuului. Haastatteluiden runko pysyi kuitenkin samana haastatteluissa riippumatta mihin ryhmään haastateltava kuului. Yhteensä tutkimuksessa oli siis kolme erilaista tutkimuskysymyslomaketta, jotka löytyvät tämän tutkimuksen liitteistä 3,4 ja 5.

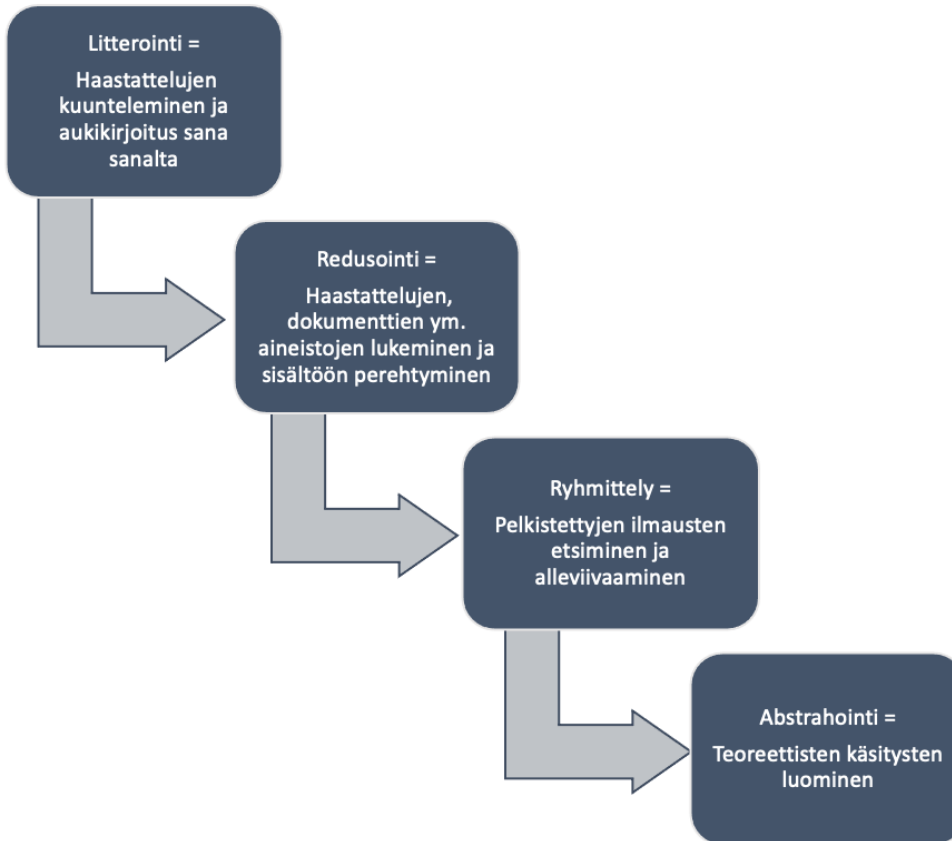
Kun teoriapohja oli kasattu tutkimukseen ja päätetty tutkimusmetodi ja tutkimuksen aineiston keruun kohderyhmä, oli aika lähestyä haastateltavia sähköpostin välityksellä. Sähköpostissa kerrottiin tutkijasta ja tutkimuksen taustasta ja kysyttiin halukkuutta osallistua tutkimukseen. Kun haastateltava ilmoitti halukkuudestaan, sovittiin sopiva aika haastattelulle. Kaikille haastateltaville lähetettiin etukäteen haastattelukysymykset, tutkimustiedote ja suostumuslomake. Kaikki kohdejoukon yksilöt olivat tavoitettavissa Teams-alustan välityksellä videohaastatteluna. Haastattelut kestivät keskimääräisesti noin puoli tuntia. Haastattelu suoritettiin virtuaalisesti ja haastattelut äänitettiin, jotta haastatteluiden materiaaleihin voitiin palata haastattelun jälkeen. Äänitys oli myös tärkeää, sillä näin saatiin itse haastattelun kestosta lyhyempi, kun ei ollut tarvetta kirjoittaa vastauksia ylös haastattelun aikana.

Haastattelussa kerättiin aluksi tietoa, minkä kokoisessa yrityksessä henkilö työskentelee, mikä hänen roolinsa on, millä toimialalla yritys toimii ja miten IFRS on tuttu haastateltavalle. Tämän osuuden jälkeen siirryttiin vertailemaan hieman suomalaista tilinpäätöstopaa ja IFRS-tilinpäätöstä.

Haastattelussa haluttiin varmistaa, onko yrityksen otettava huomioon joitain tiettyjä vaatimuksia, joita esimerkiksi laki edellyttäisi, jotta yritys voi siirtyä IFRS-tilinpäätökseen. Haluttiin myös tietää, mitä yrityksen tulisi ottaa huomioon harkitessaan siirtymistä IFRS-tilinpäätökseen vapaaehtoisesti, siirtymän jo tehneiden yritysten näkökulmasta. Jotta saatiin lisää tietoa siirtymisen vaikutuksista, haastattelussa kerättiin tietoa myös keskeisimmistä eroavaisuuksista suomalaisen tilinpäätösten ja IFRS-tilinpäätösten välillä ja mitkä ovat hyödyt ja heikkoudet kummassakin raportointitavassa. Näillä kysymyksillä haluttiin saada kyseisiltä asiantuntijoilta vahvistusta tutkimuksen teoriaosuuteen ja mahdollisesti löytää uusia yllättäviä asioita.

Suuren kokoluokan yritysten edustajilta selvitettiin haastattelussa, onko yritys itse tehnyt siirtymän IFRS-tilinpäätökseen ja milloin siirtymä oli tehty, jos yritys oli sen tehnyt. Haastateltavilta kysyttiin myös, ovatko he itse olleet mukana toteuttamassa siirtymää. Haastattelussa selvitettiin, kauanko IFRS-tilinpäätöksen käyttöönotto kesti yrityksellä ja etenikö siirtymä suunnitellusti yrityksissä. Haastateltavilta haluttiin myös tietää, mitkä olivat suurimmat haasteet siirtymässä ja IFRS-standardien käyttöönotossa. Lisäksi haastattelussa kysyttiin, että tarvitsiko yritys IFRS-tilinpäätökseen siirtymisessä ulkopuolista apua vai oliko heillä tarvittavaa osaamista jo valmiiksi yrityksen sisällä. Jos ulkopuolista tukea tarvittiin, keneltä tätä apua haettiin ja saatiin. Lopuksi haastateltavilta kyseltiin käyttökokemuksia uudesta IFRS-tilinpäätöksen raportointitavasta ja oliko yritys saavuttanut IFRS-tilinpäätöksestä haluamansa hyödyt. Haastattelun loppupuolella haluttiin tietää, että mittaavatko yritykset IFRS-standardien avulla saavutettuja hyötyjä jollain tapaa tai onko mittaaminen ylipääntänsä mahdollista. Haastateltavilta myös selvitettiin, mitä oppeja käyttöönotossa huomattiin, mitä yritys olisi voinut tehdä paremmin ja miten IFRS-tilinpäätökseen siirtymistä harkitsevan yrityksen tulisi ottaa huomioon. Viimeisenä selvitettiin, onko IFRS-tilinpäätöstapa vaikuttanut yrityksen henkilöstön rooleihin, osaamiseen ja osaamisvaatimuksiin ja jos kyllä, niin millä tavoin.

Pk-yritysten edustajilla oli hieman erilaiset kysymykset. Heidän haastattelunsa pohjautui siihen, että haluttiin tietää, kuinka syvällisesti näiden yritysten edustajat tuntevat IFRS-standardeja ja onko yritys harkinnut siirtymää näiden mukaiseen raportointitapaan. Alkuun selvitettiin haastateltavan roolia ja minkä kokoisesta yrityksestä on kyse, kuten suuremmiltakin yrityksiltä. Haastateltavista tiedettiin jo etukäteen ennen haastattelua, että yritykset, joissa he työskentelevät eivät ole siirtyneet IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen. Nämä henkilöt valittiin tutkimukseen juuri sen takia, että he edustavat ryhmää, jolle tutkimuksen tuloksista on hyötyä, eli pk-yrityksiä, jotka eivät vielä käytä IFRS-standardia tilinpäätöksessään. Pk-yrityksessä työskenteleviltä haastateltavilta kysyttiin, että tietävätkö he mihin yrityksen tulee varautua ja mitä IFRS-tilinpäätös yritykseltä ja henkilöstöltä vaatii. Heiltä kysyttiin myös, mitä hyötyjä ja heikkouksia suomalaisella ja kansainvälisellä raportointitavalla olisi heidän yrityksensä näkökulmasta. Lopuksi selvitettiin, miten pk-yrityksessä on varauduttu ammattitaidon tarpeen mahdolliseen nousuun.

Kuva 1. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi (mukaillen Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 4.4.3)

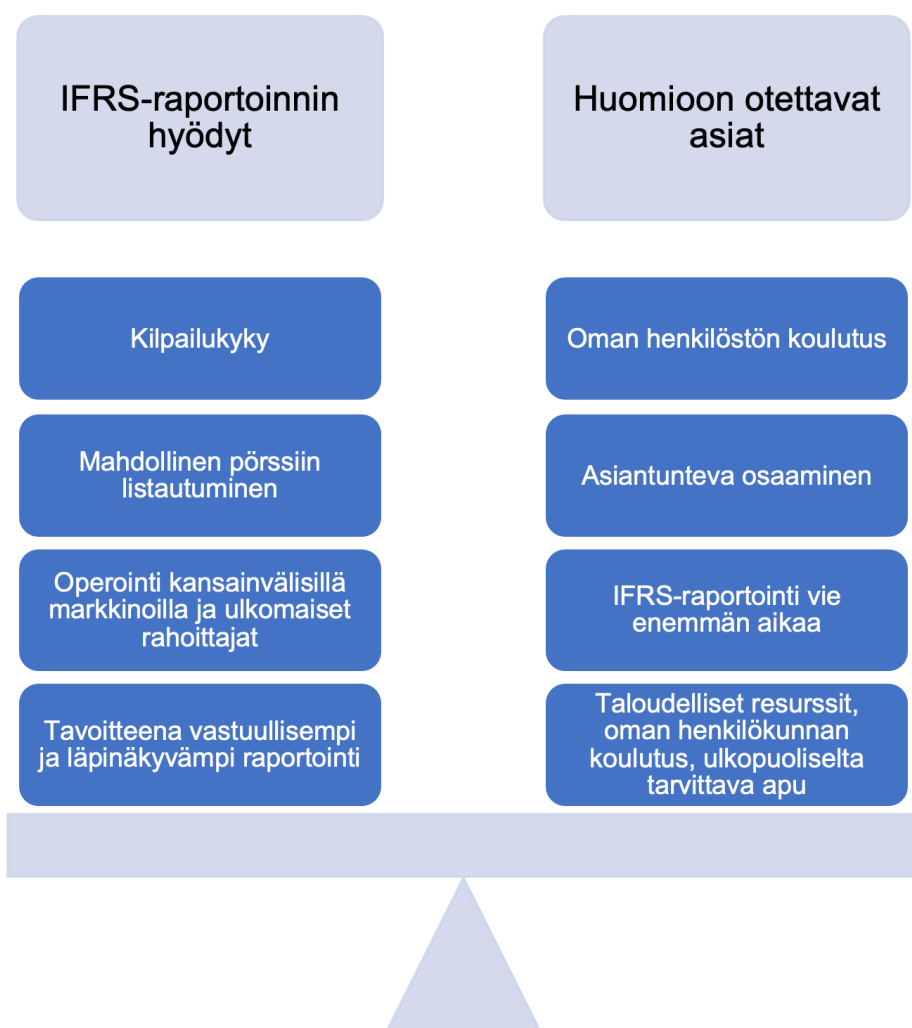
Kuvassa 1, on kuvattu sisällönanalyysin vaiheet. Tutkimuksen tuloksia analysoitiin sisällönanalyysimenetelmän mukaan. Vielä tarkennettuna tutkimuksessa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia, jolla pyritään luomaan tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 4.7). Sisällönanalyysillä voidaan analysoida saatua aineistoa objektiivisesti sekä systemaattisesti ja tuottaa tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 4.4). Sisällönanalyysi mahdollistaa liikkumavapauksia, mutta edellyttää myös tiettyjä rajoituksia. Tutkimuksen aineistolla saadaan tietoa tutkittavasta ilmiöstä ja analyysin tarkoitus on selkeä sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 4.4.2.) Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa edetään empiirisesti aineistosta käsitteelliseen näkemykseen tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Analyysin kaikissa vaiheissa pyritään ymmärtämään tutkittavia heidän näkökulmastaan. (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 4.4.3.) Tutkimuksen aineiston sisällönanalyysissä käytettiin aineiston vaiheittaista analyysimenetelmää, jonka Sarajärvi ja Tuomi esittävät luvussa 4.4.3. Aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä löytyy havainnollistava kuva ylempää.

Prosessi alkoi sillä, että haastatteluista kerätyt aineistot litterointiin, eli tuotiin vastaukset äänityksistä paperille kirjalliseksi aineistoksi. Tämän jälkeen siirryttiin kolmivaiheiseen aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin, jonka Sarajärvi ja Tuomi esittelevät kirjassaan (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 4.4.3). Nämä kolme vaihetta ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, klusterointi eli ryhmittely ja viimeisenä abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen kokonaisuudeksi.

Litteroinnin jälkeen ensimmäisenä aineisto redusointiin, eli perehdyttiin saatuun aineistoon ja aineistosta karsittiin tutkittavan ilmiön kannalta epäolennaiset asiat pois. Kuten tutkimuksessa aikaisemmin mainittiin, puolistrukturoiduissa haastattelussa haastatellut saavat tuoda laajasti ilmi omia ajatuksiaan ja näin ollen vastaukset saattavat olla pitkiäkin ja sisältää myös paljon tutkimuksen kannalta epäolennaista tietoa, joten karsittavaa saattaa tulla paljon. Tämän jälkeen siirryttiin aineiston klusterointiin eli ryhmittelyyn. Aineistoa ryhmiteltiin käsitekartan avulla. Näiden vaiheiden jälkeen aineisto lopuksi abstrahointiin eli käsitteellistettiin aineistosta saadut tiedot helposti luettavaksi informaatioksi.

4 Tulokset

Tässä luvussa käydään läpi kerätyn aineiston tulokset teemojen avulla. Teemat on mahdollista löytää aineiston analysoinnin avulla. Teemoittelussa on kyse siitä, että aineistoa pelkistetään etsimällä tekstin olennaisimmat asiat. Teemat liittyvät tekstin sisältöön eivätkä yksityiskohtiin. (Moilanen & Rähä 2018, luku Merkitysrakenteiden tulkinta, alaluku Teemoittaminen.) Teemoittelu on yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä ja sitä voidaan pitää yhtenä sisällönanalyysin muotona (Sarajarvi & Tuomi 2018, luku 4.1).

Kuva 2. IFRS-tilinpäätöksen hyötyjen ja huomioitavien asioiden suhde kuvattuna

4.1 Motiivit IFRS-standardeihin siirtymiselle

Yhtenä teemana nähtiin motiivit IFRS-raportointiin siirtymiselle. Yrityksen harkitessaan siirtymää IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen, tulee yrityksellä olla ensin motiivit selvillä. Kaikki haastatellut tiesivät hyvin, että toimiala vaikuttaa paljon IFRS-standardien käyttöön. Se onko suomalaisen tilinpäätöksen vai IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen käyttö kannattavampaa, riippuu hyvin paljon yrityksen toimintaympäristöstä. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että jos yrityksellä ei ole tarkoituskaan kansainvälisesti operoida, niin siinä tapauksessa suomalainen tilinpäätös käytäntö on riittävä. Tutkimuksessa kävi selvästi myös ilmi, että mikäli yrityksessä ei ole kansainvälistä toimintaa tai intressejä siihen taikka pörssiin listautumiseen, niin IFRS-tilinpäätöstä ei nähty kovin tarpeellisena. Haastateltujen suurten yritysten mielestä siirtyminen IFRS-tilinpäätökseen oli suositeltavaa, mikäli yrityksellä on mahdollisuus toteuttaa siirtymä ja kansainvälisiä intressejä taikka yritys haluaa saada suuria rahoittajia ulkomailta. Samanlaisia päätelmiä saimme teoriastakin.

4.2 IFRS-standardien hyödyt ja heikkoudet

Toisena teemana nähtiin IFRS-raportoinnista saatavat hyödyt verrattuna suomalaiseen tilinpäätökseen. Suurimmaksi IFRS-raportoinnin eduksi nousi haastatteluiden vastauksista selvästi yhtenäinen kirjanpitolapa, jonka avulla erimaissa toimivien yritysten taloustietoja voidaan vertailla niin kuin tutkimuksen teoriaosuudestakin saimme selville. Haastatellut keskisuuret yritykset halusivat molemmat siirtyä IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen, sillä IFRS-tilinpäätöstä käytettäessä ulkomaisten sijoittajien ja rahoittajien oli helpompi ymmärtää yritysten tilinpäätöstä ja yrityksen toimintaa ja vertailla yritystä muihin yrityksiin. IFRS-siirtymän toteuttaneet yritykset kokivat, että he olivat saaneet tarvittavat hyödyt, joita yritys oli lähtenyt hakemaan siirtyessään IFRS-tilinpäätökseen, eli parempi kilpailukyky markkinoilla yhteisen tilinpäätöskäytännön myötä. Toinen suurenkoluokan yrityksen edustajista kertoi, ettei yrityksen listautumista pörssiin myöskään nähdä mahdollisena heidän yrityksessään. Haastateltu antoi hyvän muistutuksen, että kun listaamaton yritys tekee siirtymän IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen, yrityksen ei tarvitse enää huolehtia tästä aspektista, kun listautuminen pörssiin tulee ajankohtaiseksi. Kyseinen edustaja kertoi myös, että IFRS-tilinpäätöksestä on heille hyötyä, sillä yrityksen kilpailijayritykset ovat listautuneita. Näin ollen heidän on hyödyllistä tehdä IFRS-tilinpäätös käyttäen kilpailijoiden kanssa samoja standardeja, jotta he ovat vertailukelpoisia kilpailijoiden kanssa. Näin ollen yritys koki, että heidän kilpailukykinsä on parantunut IFRS-tilinpäätöksen myötä. Hyötyinä IFRS-tilinpäätöksessä nähtiin, että taseen arvot ovat IFRS-tilinpäätöksessä olevien omaisuus erien ja velkojen osalta ainakin selvästi lähempänä käypää arvoa. Suomalaisen tilinpäätöksen taseen arvo ei välttämättä kerro mitään to-

dellisestä tasosta, kertoi haastateltu. Haastateltavilla oli hyvin samanlaiset kokemukset IFRS-tilinpäätöksen hyödyistä ja heikkouksista kuin tietoperustassa jo käsiteltiin pohjautuen aikaisempiin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen.

Kolmantena teemana nähtiin IFRS-raportoinnin heikkoudet verrattuna suomalaisen tilinpäätöksen. IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen heikkouksina nähtiin sen hankala tulkittavuus ja laajuus. Esimerkiksi toinen suuren kokoluokan yrityksen haastateltu toimi yrityksessä, jonka yhtenä toimialana oli kiinteistöjen vuokraus ja haastateltu antoi esimerkiksi vaikeasti tulkittavasta ja laajasta standardista IFRS-16, joka koskee asuntojen vuokrausta. Suomalaisen tilinpäätöskäytännön vahvuuksina nähtiin, että käyttökate on todella käyttökelpoinen luku sellaisenaan ja kuvaa hyvin yrityksen kykyä tehdä tulosta ennen investointeja ja rahoituseriä. Haastateltavien kesken suomalaisen tilinpäätöksen hyötyinä nähtiin myös, että Suomen verotus menee suomalaisen kirjanpidon mukaan, joten suomalainen tilinpäätös on aina käytännössä pakollinen tehdä, sillä tarvitaan suomalaisen tilinpäätöskäytännön luvut, kun tehdään veroilmoitukset. Suomalaisessa tilinpäätöksessä nähtiin myös vähemmän käypään arvoon arvostamisen tuomaa heiluntaa lukuihin.

4.3 Kokemukset IFRS-standardeista suurten yritysten näkökulmasta

Neljäntenä teemana nähtiin kokemukset IFRS-raportointiin siirtymisessä. Yksi suuren yrityksen edustaja kertoi olleensa aluksi sitä mieltä, että työmäärä siirtymässä oli valtava ja heidän yrityksensä hieman kyseenalaistettiin, onko siirtymä kuinka hyödyllinen ja vastaanotto IFRS-tilinpäätöstä kohtaan oli hieman vastahakoinen. Haastateltava oli kuitenkin sitä mieltä, että tämä saattaa myös selittyä suomalaisten luonteella, jossa uudet asiat otetaan yleensä pessimistisesti vastaan, nimitäin, kun IFRS-tilinpäätös oli otettu käytäntöön, olivat työntekijät olleet yrityksessä kuitenkin tyytyväisiä.

Toisella yrityksistä IFRS-tilinpäätökseen siirtyminen oli onnistunut ilman suurempia haasteita. Tähän vaikutti paljon se, että he toimivat vain yhdellä toimialalla, jolloin oli myös vähemmän standardeja, joita tulee soveltaa IFRS-tilinpäätöksessä. Toisessa yrityksessä, joka oli toteuttanut tämän siirtymän IFRS-tilinpäätökseen, siirtyminen ei ollut niin vaivatonta. Yritys toimi monella toimialalla ja siirtymä oli teettänyt todella paljon työtä. Yrityksellä oli myös ollut aika tiukka aikataulu siirtymään ja henkilökunta joutui myös itse venymään paljon, että tilinpäätös pystyttiin toteuttamaan IFRS-standardien mukaisesti. Kyseinen haastateltava halusi siis muistuttaa, että on tärkeää varata siirtymään paljon aikaa ja mahdollista liikkumavaraa, mikäli tulee ongelmia siirtymisessä IFRS-tilinpäätökseen.

Yhtenä teemana tutkimuksessa nähtiin selvästi resurssit, joka jakautui vielä selvästi asiantuntevaan osaamiseen IFRS-tilinpäätöstä kohtaan ja lisääntyneeseen ajankäyttöön. Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että IFRS-siirtymä tuotti paljon työtä yritykselle. He olivat varautuneet suureen työmäärään, mutta työmäärä silti hieman yllätti. Molemmat suuret yritykset, jotka toteuttivat siirtymän, olivat myös käyttäneet ulkopuolista apua tilintarkastustoimistolta toteuttaessaan siirtymän. Yritykset eivät myöskään uskoneet, että he olisivat voineet toteuttaa siirtymää ilman ulkopuolista apua, sillä yrityksillä ei ollut tarvittavaa ammattitaitoa IFRS-standardien tulkitsemiseen ja niiden mukaiseen tilinpäätöksen tekoon. Toinen haastateltu summasi, että yrityksen tilinpäätöksen laatiminen on todella tarkkaa, joten raportointia ei voida suorittaa suurpiirteisesti. Haastateltava huomautti, että ei tarvitse olla ammattilainen, mutta täytyy ymmärtää myös itse viitekehys kirjanpidon ympärillä ja hälytyskellojen tulee osata soida ja huomata erityistilanteet, joissa saattaisi olla tarpeen raportoida IFRS-standardien mukaisesti.

Huomiona haastatellut henkilöt sanoivat, että työmäärä lisääntyy myös jatkossa ei vain siirtymän aikana ja tähän pienemmät yritykset eivät mahdollisesti osaa varautua. Pk-yritykset saattavat ajatella, että siirtymä vie aikaa ja resursseja, mutta siirtymän jälkeen IFRS-raportointi osataan jo tehdä ja oletetaan, että suurin haaste on ohi tässä vaiheessa. Kuten mainittiin, IFRS-tilinpäätöksen lisäksi yrityksen on tehtävä suomalainen tilinpäätös lain mukaisesti verotussyistä, joten tästä tulee myös lisää työtä, kun tulee tehdä tilinpäätös molempien FAS ja IFRS mukaan. IFRS-siirtymän toteuttaneet yritykset halusivat myös muistuttaa, että jatkossa tarvitaan resursseja kirjanpidon laatimisen lisäksi standardien kehityksen seuraamiseen ja erityiskysymysten ratkaisuun. IFRS-normisto on niin laaja kokonaisuus, että eteen saattaa tulla todella pulmallisia kysymyksiä ja tulkintaongelmia, jolloin voi olla tarpeellista saada apua ulkopuolisesti. IFRS-tilinpäätöksen tekoon saattaa myös tarvita erillisen ohjelmiston, mikä voi kustantaa lisää. Haastateltavan mukaan tilinpäätöksen voi toteuttaa esimerkiksi Excelillä, mutta voi olla helpompi käyttää jotain IFRS-tilinpäätökseen tarkoitettua ohjelmistoa esimerkiksi vuokrasopimuksien ylläpitoon. Näihin pk-yrityksen tulee siis varautua jatkossakin.

Tilintarkastusyriksessä työskentelevä haastateltu oli myös sitä mieltä, että yritysten olisi hyvä ottaa ulkopuolista apua sekä vaihtaessaan IFRS-raportointiin, että jatkossa siirtymän jälkeen. IFRS vaatii myös osaamista, jota ei luultavasti löydy yrityksiltä itseltään, joten on helpompi ulkoistaa IFRS-tilinpäätöksen laadinta. Kyseinen haastateltu oli sitä mieltä, että siirtyminen ei lähtökohtaisesti ole suositeltavaa, jos yritys ole täysin varma hyötyjen ja haittojen suhteista. Yritykset ovat yleensä tilintarkastusyhtiöihin yhteydessä, kun yritys todella tarvitsee apua, sillä ulkoisen tilintarkastajan käyttö ei tule kustannuksitta yritykselle. Haastateltu oli myös sitä mieltä, että IFRS-tilinpäätös on lähtökohtaisesti liian vaativa pienemmälle yritykselle, jolla on vähemmän resursseja.

Yleensä myös pienemmät yritykset haluavat priorisoida resurssinsa muihin liiketoiminnan toimiin kuin IFRS-standardien mukaiseen raportointiin.

Keskisuurten yritysten edustajat, joita haastateltiin, tiesivät mitä IFRS-tilinpäätös tarkoittaa, sillä heilläkin oli vankka ja pitkä kokemus yrityksen taloushallinnosta. Kumpikin yrityksistä operoi vain Suomen sisällä. Haastattelun vastauksista kävi ilmi, että kummallakaan keskisuurella yrityksellä ei ollut lähitulevaisuudessa tavoitteena vaihtaa IFRS-standardien pariin tilinpäätöstä laatiessaan, mutta yritykset olivat kuitenkin pohtineet siirtymää ajatuksen tasolla. Kumpikaan yrityksen edustaja ei pitänyt siirtymää tulevaisuudessa mahdollisena.

4.4 Yhteenveto tuloksista

Yhteenvetona voidaan sanoa, että tutkimuksessa saatiin paljon tietoa yleisellä tasolla, mitä pk-yrityksen tulee ottaa huomioon harkitessaan siirtymää. Tuloksia voidaan pitää yleisesti hyödyllisinä ja yleistettävänä pk-yrityksille, jotka harkitsevat siirtymää IFRS-raportoinnin pariin. Tiivistettynä, pk-yritysten tulee ottaa huomioon, onko heillä todellinen motiivi siirtyä IFRS-standardien pariin. Järkeviä motiiveja IFRS-raportointiin siirtymiselle on muun muassa kilpailukyky kilpailijayrityksiin nähden, mahdollinen pörssiin listautuminen tulevaisuudessa, jos yrityksellä on tavoitteena olla kilpailijayrityksiä edellä vastuullisuudessa tilinpäätösraportoinnissaan, operointi kansainvälisillä markkinoilla ja ulkomaiset rahoittajat. Pk-yritysten tulee kuitenkin ottaa huomioon, että IFRS-raportointi ei tule kustannuksitta. IFRS-standardit ovat todella laaja normisto ja yrityksen on tiedettävä, mitä kaikkia standardeja tulee ottaa huomioon ja mitkä koskevat yritystä. Tähän vaikuttaa moni asia, esimerkiksi toimiala. Pk-yrityksen tulee ottaa huomioon, onko heillä tarpeeksi resursseja IFRS-raportointiin. IFRS-raportointi vaatii erikoisosaamista ja vie todella paljon aikaa ja resursseja. Pk-yrityksen tulee myös ottaa huomioon, että kaikki kustannukset eivät välttämättä näy selvästi, sillä lisäkustannuksia saattaa tulla erikoiskysymyksistä sekä esimerkiksi tarvittavista ohjelmistoista.

5 Pohdinta

Tässä osiossa pohditaan tutkimuksen luotettavuutta. Osiossa käydään myös läpi mitä uusia näkökulmia tutkimuksesta saatiin ja mitä vanhoja näkemyksiä tutkimus vahvisti. Luvussa kerrotaan myös, miten ilmiötä voisi jatkotutkia. Osion lopussa käydään läpi omaa onnistumistani tutkimuksen teossa ja mitä tutkimuksessa olisi mahdollisesti voinut tehdä toisin.

5.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tulee mitata tutkimuksen toistettavuuden, uskottavuuden, luotettavuuden ja eettisyyden avulla (Juuti & Puusa 2020, luku 5). Luotettavuus tarkoittaa sitä, että tutkijan täytyy saada uskottavin perustein lukija uskomaan hänen ammattitaitoonsa ja uskottavuus tarkoittaa sitä, että tutkimusta lukevat uskovat tiedot todeksi ja luottavat tutkimukseen ja sen tekijään. Eettisyys tarkoittaa sitä, että tutkimus on toteutettu noudattaen eettisiä perusteita. (Juuti & Puusa 2020, luku 5.)

Hyvän tutkimuksen elementtejä on toistettavuus ja todennettavuus (Avoin tiede 2018). Tutkimuksessa nähdään olevan toistettavissa, sillä tutkimuksessa ei noussut poikkeavia tuloksia, tutkimuskysymyksiä laatiminen, teoriapohjassa käytetyt lähteet ja haastattelut on toteutettu huolellisesti, tarkasti, rehellisesti ja tasa-arvoisesti. Kaikki saadut tiedot ja jokainen tutkimuksen osa on kerrottu tarkasti vaihe vaiheelta. Kun tutkimuskysymyksiä on laadittu, on mietitty valmiiksi, minkälainen on hyvä tutkimus, onko tiedonjano hyväksyttävää, miten tutkimusaiheet valitaan, minkälaisia tutkimustuloksia saa tavoitella ja minkälaisia keinoja tutkija saa käyttää saadakseen tarvittavaa aineistoa. Näiden aiheiden miettiminen tarkasti etukäteen on osa tieteen etiikan peruspilareita (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 5.1). Lähteet olivat alle 10 vuotta vanhoja, korkeatasoisia ja alkuperäisiä, kuten luotettavaan tutkimukseen kuuluu (Sarajärvi & Tuomi 2018, luku 7.2.). Tutkimus on toteutettu noudattaen eettisiä perusteita. Haastateltujen on annettu kertoa totuudenmukaisia tietoja asiantuntevassa ympäristössä. Tutkimuksessa haastateltujen tietosuojasta on myös pidetty huolta, eikä tutkimuksesta voi tehdä johtopäätöksiä haastateltavien henkilöllisyyksien suhteen. Tutkimuksen eettisyyden näkökulmaan kuuluu myös pyrkimys tuottaa uutta merkityksellistä tietoa, josta emme tiedä vielä tarpeeksi (Tietoarkisto s.a.).

Eettisyydestä pidettiin myös huolta lähettämällä haastateltaville etukäteen tutkimustiedote ja suostumuslomake. Tutkimustiedotteessa kerrottiin, mihin haastattelussa kerättyä materiaalia käytetään, kenellä kaikilla on pääsy materiaaliin ja miten aineisto varastoidaan ja tuhoetaan, kun on sen aika. Aineistosta kerättyä materiaalia säilytettiin tutkimuksen tekijän omalla koneella ja kun tutkimus on päättynyt, poistetaan kerätyt aineistot 30 päivän päästä lopullisesti koneelta. Haastatteluista kerättyä aineistoa ei päässyt lukemaan kukaan muu kuin tutkimuksen tekijä. Suostumuslomakkeella

varmistettiin, että haastateltava on ymmärtänyt mihin hän osallistuu. Kaikilla haastateltavilla oli myös mahdollisuus perua oma osallistuminen halutessaan missä tutkimuksen vaiheessa tahansa. Haastateltaville lähetettiin myös haastattelukysymykset etukäteen, mikäli he halusivat perehtyä näihin etukäteen. Näin varmistettiin myös, että haastateltava hyväksyy tutkimuksen sisällön ja arvot. Tämä on myös tärkeää tutkimuksen eettisyyden kannalta. Tutkimuksen tekijän omia kantoja ei ole myöskään tuotu esille missään vaiheessa haastattelussa, jotta tutkija ei vaikuta omilla sanoillaan ja teoillaan haastateltavan näkemyksiin. Haastatteluissa tulee esille haastateltavien henkilöiden omat mielipiteet. Etukäteen suunnitellussa haastattelussa ja kun haastattelusta on annettu tarpeeksi tietoa haastateltaville, on haastattelussa yleensä erittäin korkeat vastaamisluvut, eikä näin ollen tule tyhjiä vastauksia.

Tutkimusta voidaan pitää luotettavana, sillä saatu tieto oli hyvin linjassa etukäteen hankitun aineiston kanssa. Tutkimusta voidaan pitää uskottavana, sillä haastateltavilla oli asiantuntevaa osaamista tutkimuksen ilmiöön ja teoriapohjaa oli etukäteen selvitetty tarkasti. Tutkimustuloksissa ei tullut ilmi mitään poikkeavaa aikaisemmista tutkimuksista tai kirjallisuudesta. Tutkimuksen luotettavuutta myös lisää se, että haastattelukysymykset olivat ohjaavia ja haastatteluissa asiantuntijat saivat itse täydentää ja kertoa omin sanoin kokemuksiaan. Mikäli haastattelukysymykset olisivat olleet todella suppeat ja esimerkiksi toteutettu monivalintakysymyksinä, ei tutkimuksesta olisi saatu laadulliseen tutkimukseen sopivia vastauksia, sillä kuten luvussa neljä kerrottiin, laadullinen tutkimus pohjautuu tutkittavien omiin näkemyksiin ja kokemuksiin. Laadullisella tutkimuksessa keskeinen ominaispiirre on, että se perustuu ihmisten subjektiivisten kokemusten ja näkemysten tarkasteluun (Juuti & Puusa 2020, ominaispiirteet, osa II laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet).

Tutkimus esitetään yleensä vaiheittain etenevänä prosessina. Tämä tarkoittaa sitä, että edellinen vaihe selvitetään ennen seuraavaan vaiheeseen siirtymistä, jotta voidaan taata tutkimuksen kurinalaisuus, systemaattisuus ja välttää tutkijan omien välittömien tulkintojen vaikutusta lopputulokseen. (Laine 2018, osa I: miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma, kuvauksen kautta kiinni olennaiseen) Tutkimus toteutettiin portaallisesti ja systemaattisesti edeten. Ensin oli tutkimusilmiön tutkiminen ja teoriapohjaan perehtyminen luotettavien lähteiden myötä, tämän jälkeen suoritettiin tutkimusmenetelmän valinta ja toteutus ja analysoitiin saatua aineistoa tarkasti vaihe vaiheelta edeten. Tutkimus nähdään loogisena kokonaisuutena.

Tutkimuksen haasteena voidaan nähdä epäolennainen tutkimuksen kohde. Kuten haastateltavat kertoivat, on pienet yritykset kooltaan ja resursseiltaan niin pieniä, että siirtymä ei välttämättä ole tarpeellinen taikka mahdollinen heille. Keski-suurten yritysten kohdalla tutkimus nähdään hyödylliseksi, sillä heiltä sai hyvin kokemusperäistä tietoa, mitä tulee ottaa huomioon IFRS-tilinpäätöksessä.

Tässä tutkimuksessa käytettiin aika pientä otantaa, joten haastatteluista saatu tieto saattaa olla suppeaa, eikä anna täysin kuvaa siitä, kuinka tarpeellinen tutkimus. Aineistoa tulisi saada niin paljon, että tutkimusta voidaan pitää tieteellisesti edustavana ja yleistettävänä (Sarajärvi & Tuomi 2018 luku 3.4). Tutkimuksessa ei kuitenkaan ole välttämätöntä olla montaa haastateltavaa, jos voidaan olettaa, että haastatellut ovat asiantuntijoita ja pystyvät antamaan tarpeeksi laajasti tietoa tutkittavasti asiasta (Juuti & Puusa 2020, luku 3).

Tutkimuksesta saadut tulokset vastaavat hyvin tutkimuskysymykseen, eli mitä pk-yrityksen tulee huomioida harkitessaan siirtymistä vapaaehtoisesti IFRS-standardien käyttöön laatiessaan tilinpäätöstä. Lopputuloksena nähtiin, että pk-yrityksen tulee huomioida omat resurssinsa ja kyseenalaistettava ennen toimiin ryhtymistä, onko siirtymä varmasti kannattava yritykselle taloudellisesti. Huomioita, mitä pk-yrityksen tulee pohtia ennen siirtymää, oli saatavilla olevien resurssien määrä niin rahallisesti kuin asiantuntijaosaamisen näkökulmasta. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että IFRS on niin laaja kokonaisuus, että lähtökohtaisesti IFRS-tilinpäätöksen teko vaatii ulkopuolista apua tilintarkastustoimistolta. IFRS-standardien vaatimuksista raportoinnissa tulee aina lisäkustannuksia joko suoria taikka välillisiä ja kustannukset tulevat olemaan myös jatkossa siirtymän jälkeen korkeammat.

Tutkimus ei antanut merkittäviä uusia näkökulmia jo tutkittuun tietoon. Tutkimus antoi vahvistusta sille, että pk-yritysten saattaa olla hankala toteuttaa IFRS-siirtymä, sillä IFRS-tilinpäätös on todella vaativa ja yksityiskohtainen, joten pienemmän koko luokan yrityksellä, ei välttämättä ole itsellään tarvittavaa ammattiosaamista normiston lukemiseen. Toinen selvä ongelma saattaa olla taloudelliset resurssit. Mikäli yrityksellä ei ole sisäisesti tarvittavaa osaamista IFRS-tilinpäätöksen tekoon, tulee apua saada ulkopuoliselta taholta. Pienemmällä yrityksellä tällaisia resursseja ei kuitenkaan yleensä ole. IFRS-tilinpäätökseen siirtymiseen kannattavuuteen vaikuttaa myös yrityksen toimiala. Yhdellä toimialalla siirtymä IFRS-standardeihin on selkeästi kevyempi, sillä on vähemmän standardeja, joita tulee soveltaa. Monialaisella yrityksellä siirtyminen on työläämpää ja vie enemmän aikaa ja resursseja.

Suuremmat yritykset kuitenkin suosittelevat IFRS-tilinpäätöstä, mikäli tämä on pk-yritykselle mahdollista toteuttaa osaamisen ja työvoiman puolesta taikka resurssillisesti, sillä IFRS raportointi avaa myös uusia mahdollisuuksia. Myös keskisuuria yrityksiä on siirtynyt IFRS-raportoinnin piiriin ja kokenut sen hyödylliseksi. Mikäli pk-yritys on harkinnut kunnolla siirtymää ja on todennut, että siirtymälle on perustellut syyt, kuten tavoitteena ulkomaiset rahoittajat, yritys operoi kansainvälisillä markkinoilla, mahdollinen pörssiin listautuminen, kilpailukyvyn parantaminen, halu kestävämpään ja läpinäkyvämpään raportointiin ja resursseja on tarpeeksi siirtymän toteuttamiseen, olisi siirtymä

kannattavaa. Joka tapauksessa harkitessaan siirtymää IFRS-standardien pariin, pk-yrityksen kannattaa varautua suureen työmäärään, jatkossa tarvittavaan asiantuntevaan osaamiseen ja näiden seurauksena nouseviin kustannusten nousuihin.

5.2 Jatkotutkimukset ja kehittämisehdotukset

Jatkotutkimuksena voisi suorittaa yritysvastuulain vaikutukset pk-yritysten tilinpäätökseen suoraan taikka välillisesti. Kuten ylempänä mainittiin, yritysvastuulaki tulee vaikuttamaan yritysten toimintaan sääntelemällä raportoinnin läpinäkyvyyttä ja niin, että heidän tulee jatkossa sisällyttää yrityksen ihmisoikeuksia ja muita sosiaalisia seikkoja koskevat tiedot yrityksen tilinpäätökseen. Suomen Yrittäjien yhdistyksen nettisivuilla oli artikkeli vastuullisuuden raportoinnin vaikutuksista pienyrityksiin. Artikkelissa sivuttiin, että Suomen Yrittäjien Eurooppajärjestö SMEunited valmistelee vastuullisuusraportointistandardien kevennettyä mallia. (Suomen Yrittäjät ry 2023.) Eli samalla tavalla kuin IFRS-standardeista on kevennetty versio IFRS for SME's Accounting Standards. Kun kyseiset standardit tulevat voimaan, olisi mielenkiintoista tutkia myös niiden vaikutusta pk-yrityksiin.

Sosiaalisesta mediasta kuten Tiktokista ja Instagramista löytyy nykyään runsaasti vaikuttajia, jotka tekevät paljon yhteistöitä ulkomaisten yritysten kanssa ja omaavat laajan kansainvälisen seuraajakunnan. Moni näistä isommista vaikuttajista, jolla on suurikin liikevaihto, ovat perustaneet jopa osakeyhtiön. Olisi mielenkiintoista myös tutkia tällaisten pienten osakeyhtiöiden tilinpäätöskäytäntöjä ja olisiko heille esimerkiksi IFRS-standardien mukainen tilinpäätös järkevä, sillä myös moni yhteistyötä harkitseva yritys saisi paremmin tietoa vaikuttajasta.

5.3 Oman työn arviointi

Opinnäytetyöni teko alkoi jo vuonna 2023 eri aiheen piirissä. Kun olin kyseisestä aiheesta tehnyt jonkin verran taustatutkimusta, ei aihe tuntunutkaan omalta ja tarpeeksi kiinnostavalta, että haluaisin tutkia sitä. Päädyin lopettamaan kyseisen opinnäytetyön. Tämän jälkeen alkoi suuri pohtiminen uudesta aiheesta. Halusin aiheen olevan mielenkiintoinen, jotta opinnäytetyöprosessi tuntuisi itsestä mieluisalta ja hyödylliseltä. Löysin viimein aiheen omien mielenkiinnonkohteiden piiristä ja siitä alkoi tutkimuksen teko suurella intohimolla ja intensiteetillä.

Koko opinnäytetyö prosessina on ollut minulle todella mieluinen. Kun löysin mielenkiintoisen aiheen, on tämän jälkeen tutkiminen ja kirjoittaminen tuntunut jopa osittain helpolta. Minulla oli myös hyvä verkosto ympärillä, joten tiesin heti, ketä aion haastatella tutkimukseen. Tilintarkastajaa ei ollut aluksi tarkoitus haastatella, mutta sain toiselta haastateltavalta vinkin tilintarkastajan haastateluun ja innostuin, että tilintarkastaja voisi tietää aiheesta laajasti. Sain opinnäytetyötä tehdessä puoleessa välissä tiedon, että minun tulisikin valmistua aikaisemmin mahdollisen jatko-opintopaikan

vuoksi. Tämä lisäsi vettä rattaisiin ja tekoa jatkettiin entistä kovemmalla intensiteetillä. Minulle oppimismetodeina on aina ollut niin sanotusti kerralla täydellä teholla teko, joten ylimääräinen työmäärä ei pelästyttänyt minua. Tykkään uppoutua mielenkiintoiseen aiheeseen ja olla omassa kuplassa. Sainkin koko ajan lisää motivaatiota, mitä lähemmäs pääsin omasta mielestäni hyvää kokonaisuutta. Tutkimuksen aikataulut ja suunnittelu oli myös tärkeää, kun tehdään laajaa ja vaativaa kokonaisuutta, puhumattakaan muuttujista. Osasin myös hyvin sopeutua kohdattuihin aikataulumuutoksiin ja tehdä projektinhallintaa koskevat muutokset hallitusti.

Minua jäi loppujen lopuksi harmittamaan vain, etten löytänyt ilmiöstä mitään uutta näkökulmaa. Lähdin tutkimaan asiaa, sillä ajattelin, että taustalla voisi olla suurempiakin ilmiöitä, joita pk-yrityksen tulee huomioida, mikäli se harkitsee siirtymistä IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätökseen. Toinen asia mikä jäi hieman kaivertamaan, oli se, että en eritellyt kunnolla pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Huomasin tutkimusta tehdessäni, että pienten yritysten siirtyminen IFRS-standardien pariin ei ollut kovin todennäköistä. Mitä pidemmälle tutkimus eteni, sitä vahvemmin tuli käsitys siitä, että pienillä yrityksillä ei ole resursseja toteuttaa tällaista siirtymää. Näin ollen tutkimuksen olisi voinut mahdollisesti rajata alun perin koskemaan vain keskisuuria yrityksiä. Pienten yritysten näkökulmasta, tämä tutkimus voi kuitenkin antaa osviittaa, kannattaako heidän siirtyä IFRS-raportointiin.

Tutkimuksessa oli monta eri näkökulmaa, kun oli IFRS-siirtymän jo tehneitä yrityksiä, IFRS-siirtymää harkitsevia yrityksiä sekä tilintarkastusyrietyksessä toimiva henkilö. Tämä oli osittain hyvä ratkaisu, sillä saatiin näkökulmia sekä siirtymän jo tehneiltä että siirtymää mahdollisesti harkitsevilta. Osittain kuitenkin tämän takia jo siirtymän tehneiden yritysten otanta jäi pieneksi. Monen eri ryhmän haastattelu saattaa myös tuoda kokonaisuuteen sekavuutta. Korjaavina liikkeinä olisin ottanut suuremman otannan haastatteluissa juuri tähän ryhmään.

Tutkimuksen olisi myös voinut tehdä kaksostutkimuksena, jolloin olisi ollut haastattelut laadullisena tutkimuksena ja tällä olisi saatu tietoa nimenomaan kysymyksiin, mitä tulee ottaa huomioon siirtyessä IFRS-tilinpäätökseen. Olisi voinut toteuttaa myös määrällisen tutkimuksen taustalle havainnoimaan, kuinka tarpeellinen kyseinen tieto on ja kuinka moni pk-yritys todella on rajapinnassa suomalaisen tilinpäätöskäytännön vaihtamisessa IFRS-tilinpäätökseen. Toki tällainen "mixed-methods" tyyppinen tutkimus vie myös resurssillisesti enemmän, joten realistisesti omaan aikatauluun nähden tällaista olisi voinut olla hankala sovittaa ja opinnäytetyksi kokonaisuus olisi voinut olla liian laaja.

Tutkimus on onnistunut, jos tutkimuksen päätyttyä ilmiö nähdään monipuolisemmin ja selvemmin (Laine 2018, luku miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma, alaluku Tulosten tarkastelu ja itsearviointi). Tutkimukseen saatiin hyvin tietoa, mitä pk-yrityksen kannattaa ottaa huomioon siirtyessä vapaaehtoisesti IFRS-tilinpäätökseen ja milloin siirtymä on kannattavaa. Tulokset

olivat kokonaisuudessaan relevantteja ja linjassa teoriapohjan kanssa. Tutkimuksen tutkimusmenetelmä oli valittu hyvin sopimaan tutkimukseen ja tutkimuksen teoreettinen viitekehys on koottu asiantuntevista teksteistä ja ammattisanastosta lähdekritiikki huomioiden. Tutkimusta ei olisi voinut toteuttaa kattavasti muilla tutkimustavoilla. Tutkimuksen menetelmä ja tulokset on pohjattu lähteisiin ja tutkimuksen jäsentely on selkeä ja looginen ja kattaa kaikki tarvittavat vaiheet hyvään tutkimukseen.

Lähteet

Avoin tiede 2018. Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisen koordinaation sihteeristö. Todennettavuus ja toistettavuus. Luettavissa: <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/todennettavuus-ja-toistettavuus>. Luettu 20.3.2024.

Elinkeinoelämän keskusliitto ry 2023. EU:n yritys vastuulaki eteni ison askeleen kohti toteutumistaan. Luettavissa: <https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/eun-yritysvastuulaki-eteni-ison-askeleen-kohti-toteutumistaan/>. Luettu: 10.3.2024.

Euroopan komissio s.a. Pienet ja keskisuuret yritykset. Luettavissa: <https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/glossary/small-and-medium-sized-enterprises.html>. Luettu 24.2.2024.

Euroopan parlamentti 2023. Mitä hiilineutraalius tarkoittaa ja miten se saavutetaan 2050 mennessä? Luettavissa: <https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20190926STO62270/mita-hiilineutraalius-tarkoittaa-ja-miten-se-saavutetaan-2050-menessa>. Luettu: 17.3.2024.

Grant Thornton Oy 2023. IFRS-raportointiin siirtyminen. Luettavissa: <https://www.grantthornton.fi/ajankohtaista/ifrs-raportointiin-siirtyminen/>. Luettu 17.3.2024.

Hallitusammattilaiset ry 2022. IFRS määrittelee globaalin minimitason pääomamarkkinoita palvelevalle ilmastointiraportille. Luettavissa: <https://dif.fi/teema-artikkelit/ifrs-maarittelee-globaalin-minimitason-paaomamarkkinoita-palvelevalle-ilmastoraportoinnille/>. Luettu: 13.3.2024.

IFRS-säätiö s.a. a. International Accounting Standards Board. Luettavissa: <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/>. Luettu: 24.2.2024.

IFRS-säätiö s.a. b. The Trustees of the IFRS Foundation. Luettavissa: <https://www.ifrs.org/groups/trustees-of-the-ifrs-foundation/#about>. Luettu: 24.2.2024.

IFRS-säätiö s.a. c. Why global accounting standards? Luettavissa: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/why-global-accounting-standards/>. Luettu: 24.2.2024.

IFRS-säätiö s.a. d. Who uses IFRS Accounting Standards? Luettavissa: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>. Luettu: 24.2.2024.

IFRS-säätiö s.a. e. The IFRS for SMEs Accounting Standards. Luettavissa: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-for-smes/#about>. Luettu: 24.2.2024.

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 1.3.2024.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Laine, T. 2018 teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5. painos. PS-kustannus. Jyväskylä. E-kirja. Luettu 1.3.2024.

Lindberg, A & Vänskä, A. 8.2.2022. Vihreä tilinpäätös – vastuullisuudesta kilpailuetu. Laurea Journal. Luettavissa: <https://journal.laurea.fi/vihrea-tilinpaatos-vastuullisuudesta-kilpailuetu/#29432d32>. Luettu: 17.3.2024.

Moilanen, P. & Rähkä P. 2018, teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5. painos. PS-kustannus. Jyväskylä. E-kirja. Luettu 1.3.2024.

Pelli, P. 15.3.2024. EU:n kiistelty yritys vastuulaki hyväksyttiin sittenkin viime metreillä, mukana Suomen vaatima lievennys. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000010296977.html>. Luettu 16.3.2024.

Procountor s.a. Suoriteperusteinen kirjanpito. Luettavissa: <https://procountor.fi/taloushallinnon-sanakirja/suoriteperusteinen-kirjanpito/>. Luettu: 28.2.2024.

Pörssisäätiö s.a. US GAAP. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/sanasto/us-gaap/>. Luettu: 17.3.2024.

Rotio Oy 2023. Tilinpäätös – Miksi se on tärkeä ja miten sitä voi hyödyntää? Luettavissa: <https://rotio.fi/tilinpaatos-miksi-se-on-tarkea-ja-miten-sita-voi-hyodyntaa/>. Luettu: 28.2.2024.

Salmi, I. 2020. Mitä tilinpäätös kertoo? 10. painos. Edita. Helsinki. E-kirja. Luettu 24.2.2024.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki. E-kirja. Luettu: 24.2.2024.

Suomen pankki. s.a. Erkki Liikanen. Suomen pankki. Luettavissa: https://www.suomenpankki.fi/globalassets/fi/suomen_pankki/organisaatio/johtokunta/erkki-liikanen/_erkki_liikanen_cv_fi.pdf. Luettu: 17.3.2024.

Suomen Standardit ry s.a. Mitä standardi tarkoittaa? Luettavissa: <https://sfs.fi/standardeista/mika-on-standardi/>. Luettu: 28.2.2024.

Suomen Tilintarkastajat ry s.a. IFRS-standardit. Luettavissa: <https://tilintarkastajat.fi/tietoa-meista/edunvalvonta-ja-vaikuttaminen/ifrs-standardit/>. Luettu: 25.2.2024.

Suomen Tilintarkastajat ry 2022. Tilinpäätösraportoinnin ja hallinnon laatu – kyselyn tuloksia. Luettavissa: <https://tilintarkastajat.fi/uutiset/tilinpaatosraportoinnin-ja-hallinnon-laatu-kyselyn-tuloksia/>. Luettu: 25.2.2024.

Suomen Yrittäjät ry 2023. Kestävyyssraportointidirektiivi astuu voimaan 1.1.2024, miten se koskee pienyritystä? Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/uutiset/kestavyysraportointidirektiivi-astuu-voimaan-1-1-2024-miten-se-koskee-pienyritysta/>. Luettu: 13.3.2024.

Tallberg, A. 15.1.2024. IFRS ja käypään arvoon arvostaminen. Tilisanomat. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/anders-tallberg-ifrs-sarja/ifrs-ja-kaypaan-arvoon-arvostaminen>. Luettu: 28.2.2024.

Teknologiateollisuus ry 2023. Ruotsi porskuttaa, Suomi näivettyy – Lisäpanostukset tutkimukseen ja investointeihin ovat tärkeämpiä kuin koskaan. Luettavissa: <https://dif.fi/teema-artikkelit/ifrs-maarittelee-globaalin-minimitason-paaomamarkkinoita-palvelevalle-ilmastoraportoinnille/>. Luettu: 16.3.2024.

Verohallinto 2023. Kirjanpito, tilikausi, verokausi. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kirjanpito-tilikausi-verokausi/>. Luettu: 28.2.2024.

Vihreävastuu.fi. s.a. Vihreä vastuu -hanke. Luettavissa: <https://vihreavastuu.fi>. Luettu: 10.3.2024.

Liitteet

Liite 1. Tutkimustiedote ja suostumuslomake

Opinnäytetyön nimi

”Mitä pk-yrityksen tulee ottaa huomioon siirtyessään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia laatiessaan tilinpäätöstä?”

Opiskelijan nimi ja yhteystiedot

Anni Palviainen

anni.palviainen@haaga-helia.fi

Ohjaavan opettajan nimi ja sähköpostiosoite

Sari Korhonen

sari.korhonen@haaga-helia.fi

Aineiston keruun tavoite

Aineiston perusteella halutaan selvittää eroavaisuuksia FAS ja IFRS välillä. Tarkoituksena myös kuulla mielipiteitä, onko kannattavaa/ollut kannattavaa vaihtaa kansainväliseen tilinpäätöksen raportointitapaan. Hyötyjä? Haittoja? Selvitetään myös, mitä kaikkea yrityksen tulee ottaa huomioon siirtyessään tai harkitessaan siirtymistä kansainväliseen tapaan.

Aineiston keruun toteuttamistapa ja vaiheet

Haastattelu tapahtuu Teamsin välityksellä. Haastattelu äänitetään puhelimeen taikka tietokoneeseen, mikäli haastateltava antaa siihen luvan. Jos haastattelua ei saa äänittää, niin vastaukset kirjoitetaan ylös haastattelun aikana. Tällöin huomioitava, että haastattelu vie enemmän aikaa.

Osallistuminen kesto

30min

ETUKÄTEISVALMISTAUTUMINEN

Haastatteluun ei tarvitse valmistautua etukäteen. Kysymykset on lähetetty etukäteen haastateltaville, mikäli he haluavat perehtyä kysymyksiin etukäteen. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse olla vastausta.

Kerätyn aineiston käsittely ja säilytys

Henkilö ja yritystietoja ei tallenneta eikä kysytä. Opinnäytetyössä haastattelut ovat anonyymejä, eikä yritystä mainita nimeltä. Yritystä ja henkilöä ei ole myöskään mahdollista päätellä opinnäytetystä. Haastattelussa kerättyä materiaalia ei käytetä mihinkään jatkokäyttöön. Materiaalia ei luovuteta ulkopuolisille eikä muille tahoille. Haastattelusta kerätyt materiaalit tuhoetaan heti opinnäytetyön valmistuttua. Haastattelu toteutetaan tietosuojalainsäädännön mukaisesti (EU yleinen tietosuojasetus 679/2016 ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö).

Tuloksista tiedottaminen

Opinnäytetyö julkaistaan kaikille luettavaksi Theseus-verkkokirjastossa.

Rahoitus ja mahdolliset intressiristiriidat

Tutkimuksella ei ole ulkopuolisia rahoittajia. Tapauksessa ei nähdä intressiristiriitoja.

Lisätiedot

Anni Palviainen

anni.palviainen@haaga-helia.fi

Suostumuslomake

Annan suostumukseni osallistumisesta haastateltavaksi opinnäytetyöhön liitteenä olevan tutkimustiedotteen mukaisesti.

Edellä mainitun tutkimustiedotteen sisältö on kerrottu minulle ja ymmärrän mitä tutkimus koskee, mitä osallistuminen tarkoittaa minulle, mihin antamaani dataa käytetään ja miten sitä säilytetään. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin kysymyksiini.

Ymmärrän, että osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Olen selvillä siitä, että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta ja esimerkiksi keskeyttää haastattelun niin halutessani.

Suostumuksen voi peruuttaa laittamalla sähköpostia opinnäytetyön tekijälle. Huomaa, että jo analysoidusta tutkimustuloksista yhden tutkittavan osuutta ei voida jälkikäteen poistaa.

Lisätietoja tutkimuksesta antaa opinnäytetyöntekijä Anni Palviainen (yhteystiedot tutkimuslomakkeen lopussa).

Allekirjoituksellani vahvistan, että annan suostumukseni tutkimukseen osallistumisesta.

Suostumuksen antajan nimi

Päiväys

Allekirjoitus

Olen tutustunut tutkimustiedotteeseen ja suostumuslomakkeen sisältöön sekä annan suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen

Kyllä

En Lomakkeen täyttäminen edellyttää, että annat suostumuksen. Kyselyyn vastaaminen määritellään päättyväksi.

Liite 2. Tutkimuskysymykset suuren kokoluokan yritykselle

Yritystiedot

1. Minkä kokoisessa yrityksessä työskentelet? (Liikevaihto, henkilöstömäärä?) Millä toimialalla yritys toimii?
2. Onko yritys, jossa työskentelet listautunut pörssiin?
3. Haastateltavan rooli ja vastuu
4. Missä roolissa työskentelet ja mistä vastaat?
5. Miten IFRS liittyy toimenkuvaasi?

IFRS vs. FAS

6. Onko oltava jotain vaatimuksia mitkä täyttyvät, jos haluaa siirtyä IFRS? Vai voiko mikä tahansa yritys siirtyä kansainväliseen raportointitapaan?
7. Mitä yrityksen tulee ottaa huomioon siirtyessään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia?
8. Mitkä ovat keskeisimmät eroavaisuudet kansallinen FAS ja IFRS:llä?
9. Mitkä ovat hyödyt/heikkoudet eri standardeilla? +/-
10. Mitä IFRS noudattaminen vaatii?

IFRS:n käyttöönotto

11. Onko yrityksenne toteuttaneet IFRS:ään siirtymän?
12. Oletko ollut mukana tekemässä siirtymää IFRS:ään?
13. Kauanko IFRS:n käyttöönotto kesti ja etenikö käyttöönotto suunnitellusti?
14. Mitkä olivat suurimmat haasteet käyttöönotossa?
15. Mitä osaamista käyttöönotossa vaadittiin ja oliko teillä ko. Osaamista talon sisällä? Jos käytitte ulkopuolista tukea, niin millaista osaamista hankitte?

IFRS käyttökokemukset

16. Nyt kun olette käyttäneet IFRS raportointitapaa, oletteko saavuttaneet hyödyt, joita odotitte käyttöönotossa? Kauanko olette käyttäneet?
17. Miten mahdollisesti hyötyjä mittaatte?
18. Mitä oppeja käyttöönotossa tuli, mitä voisi tehdä paremmin?
19. Onko IFRS muuttanut yrityksen taloushenkilöstön rooleja tai osaamisvaatimuksia? Miten?

Liite 3. Tutkimuskysymykset pk-yritykselle

Yritystiedot

1. Minkä kokoisessa yrityksessä työskentelet? (Liikevaihto, henkilöstömäärä?) Millä toimialalla yritys toimii?
2. Haastateltavan rooli ja vastuu
3. Missä roolissa työskentelet ja mistä vastaat?
4. Miten IFRS liittyy toimenkuvaasi tai mistä se on käsitteenä tuttu sinulle?

IFRS vs. FAS

5. Tiedättekö mitä yrityksen tulee ottaa huomioon siirtyessään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia?
6. Mitkä ovat keskeisimmät eroavaisuudet kansallinen FAS ja IFRS:llä?
7. Mitkä ovat hyödyt/heikkoudet eri standardeilla teidän yrityksenne näkökulmasta? +/-
8. Mitä IFRS noudattaminen vaatisi teiltä lisää?

IFRS:n käyttöönotto

9. Onko yrityksenne harkinnut IFRS:ään siirtymistä?
10. Haluaisitteko toteuttaa tämän? Miksi kyllä/ei?
11. Jos olette harkinneet siirtymistä, kauanko olette varanneet siirtymään aikaa?
12. Mitkä koette yrityksenne suurimmiksi haasteiksi käyttöönotossa?
13. Onko teillä ko. osaamista talon sisällä vai aiotteko käyttää ulkopuolista apua?

Liite 4. Tutkimuskysymykset tilintarkastajalle

Yritystiedot

1. Minkä kokoisessa yrityksessä työskentelet? (Liikevaihto, henkilöstömäärä?) Millä toimialalla yritys toimii?
2. Onko yritys, jossa työskentelet listautunut pörssiin?
3. Haastateltavan rooli ja vastuu
4. Missä roolissa työskentelet ja mistä vastaat?
5. Miten IFRS liittyy toimenkuvaasi?

IFRS vs. FAS

6. Onko oltava jotain vaatimuksia mitkä täyttyvät, jos haluaa siirtyä IFRS? Vai voiko mikä tahansa yritys siirtyä kansainväliseen raportointitapaan?
7. Mitä yrityksiä tulee ottaa huomioon siirtymään vapaaehtoisesti noudattamaan kansainvälistä IFRS-standardia?
8. Mitkä ovat keskeisimmät eroavaisuudet kansallinen FAS ja IFRS:llä?
9. Mitkä ovat hyödyt/heikkoudet eri standardeilla? +/-
10. Mitä IFRS noudattaminen vaatii?

IFRS:n käyttöönotto

11. Onko yrityksenne toteuttaneet IFRS:ään siirtymän?
12. Oletko ollut mukana tekemässä siirtymää IFRS:ään?
13. Kauanko IFRS:n käyttöönotto yrityksessä yleensä kestää ja eteneekö käyttöönotto yleensä suunnitellusti vai kohtaavatko yritykset usein haasteita?
14. Mitkä ovat suurimmat haasteet käyttöönotossa?
15. Mitä osaamista käyttöönotossa vaaditaan?